TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. rugsėjo 26 d.*

„Apeliacinis skundas – Valstybės pagalba – Pagalbos schema, kurią Vokietijos Federacinė Respublika taikė tam tikriems dideliems elektros energijos vartotojams – Atleidimas nuo tinklo mokesčių 2012–2013 m. – Sprendimas, kuriuo pagalbos schema pripažįstama nesuderinama su vidaus rinka – Ieškinys dėl panaikinimo – Ieškinio pareiškimo terminas – Priimtinumas – SESV 107 straipsnio 1 dalis – Sąvoka „valstybės pagalba“ – Valstybiniai ištekliai – Parafiskalinis mokestis arba kitos privalomos rinkliavos“

Sujungtose bylose C-792/21 P ir C-793/21 P

dėl 2021 m. gruodžio 16 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateiktų dviejų apeliacinių skundų

AZ, atstovaujama *Rechtsanwälte* D. Fouquet, T. Hartmann, M. Kachel, J. Panknin ir R. Wilde,

apeliantė byloje C-792/21 P,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

Europos Komisijai, iš pradžių atstovaujamai K. Herrmann, C. Kovács ir T. Maxian Rusche, padedamų *Rechtsanwälte* C. von Donat ir G. Quardt, paskui – K. Herrmann, C. Kovács ir T. Maxian Rusche,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

Vokietijos Federacinei Respublikai, atstovaujamai J. Möller ir R. Kanitz,

įstojusiai į bylą šaliai pirmojoje instancijoje,

ir

Vokietijos Federacinė Respublika, atstovaujama J. Möller ir R. Kanitz,

apeliantė byloje C-793/21 P,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

AZ, atstovaujamai *Rechtsanwälte* D. Fouquet, T. Hartmann, M. Kachel, J. Panknin ir R. Wilde,

* Proceso kalba: vokiečių.

ieškovei pirmojoje instancijoje,

Europos Komisijai, atstovaujamai K. Herrmann, C. Kovács ir T. Maxian Rusche,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė K. Jürimäe (pranešėja), trečiosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai N. Piçarra, N. Jääskinen ir M. Gavalec,

generalinė advokatė L. Medina,

posėdžio sekretorius D. Dittert, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2023 m. birželio 28 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2023 m. lapkričio 9 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu byloje C-792/21 P AZ prašo panaikinti 2021 m. spalio 6 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *AZ / Komisija* (T-196/19, EU:T:2021:646, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo šis teismas atmetė jos ieškinį dėl 2018 m. gegužės 28 d. Komisijos sprendimo (ES) 2019/56 dėl pagalbos schemos SA.34045 (2013/C) (ex 2012/NN), kurią Vokietija taikė bazinės apkrovos vartotojams pagal *StromNEV* 19 straipsnį (OL L 14, 2019, p. 1) (toliau – ginčijamas sprendimas), panaikinimo.

2 Apeliaciniu skundu byloje C-793/21 P Vokietijos Federacinė Respublika prašo panaikinti skundžiamą sprendimą.

3 Priešpriešiniais apeliaciniais skundais, pateiktais bylose C-792/21 P ir C-793/21 P, Europos Komisija taip pat prašo panaikinti skundžiamą sprendimą.

Teisinis pagrindas

4 2015 m. liepos 13 d. Tarybos reglamento (ES) 2015/1589, nustatančio išsamias [SESV] 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 248, 2015, p. 9), 39 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„siekiant skaidrumo ir teisinio tikrumo Komisijos sprendimus derėtų skelbti viešai, tuo pat metu laikantis principo, kad su valstybės pagalba susijusiose bylose priimti sprendimai būtų skirti suinteresuotajai valstybei narei; kadangi dėl to derėtų pilnai arba trumpai skelbti visus sprendimus, galinčius turėti įtakos suinteresuotųjų šalių interesams, arba, jeigu tokie sprendimai nebuvo skelbti ar buvo skelbti nepilnai, perduoti suinteresuotosioms valstybėms narėms tokių sprendimų kopijas.“

5 Šio reglamento 1 straipsnio h punkte nustatyta:

„Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

<…>

h) „suinteresuotoji šalis“ – kiekviena valstybė narė ir bet kuris asmuo, įmonė arba įmonių asociacija, kurios interesams gali turėti įtakos pagalbos skyrimas, ypač pagalbos gavėjas, konkuruojančios įmonės ir prekybinės asociacijos.“

6 Minėto reglamento 32 straipsnio „Sprendimų skelbimas“ 3 dalyje numatyta:

„Komisija savo sprendimus, kuriuos ji priima pagal 8 straipsnio 1 ir 2 dalis bei 9 straipsnį, skelbia *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.“

Ginčo aplinkybės ir ginčijamas sprendimas

7 Ginčo aplinkybės, išdėstytos skundžiamo sprendimo 1–22 punktuose, gali būti apibendrintos, kaip nurodyta toliau.

Dėl nagrinėjamų teisėkūros ir reglamentavimo priemonių

Dėl tinklo mokesčių sistemos, galiojusios iki ginčijamų priemonių priėmimo

8 2011 m. liepos 26 d. *Energiewirtschaftsgesetz* (Energetikos įstatymas), iš dalies pakeisto *Gesetz zur Neuregelung energiewirtschaftsrechtlicher Vorschriften* (Energetikos rinką reglamentuojančių nuostatų peržiūros įstatymas) (*BGBl.* 2011 I, p. 1554), bet dar be pakeitimų, padarytų 2016 m. liepos 26 d. *Gesetz zur Weiterentwicklung des Strommarktes* (Elektros rinkos plėtros įstatymas) (*BGBl.* 2016 I, p. 1786) (toliau – 2011 m. *EnWG*), 21 straipsnyje, be kita ko, numatyta, kad tinklo mokesčiai turi būti pagrįsti, nediskriminaciniai, skaidrūs ir apskaičiuoti remiantis efektyvaus tinklo valdymo sąnaudomis.

9 2011 m. *EnWG* 24 straipsniu Vokietijos federalinė vyriausybė buvo įgaliota nustatyti išsamias nuostatas, susijusias, viena vertus, su tinklo mokesčių nustatymo bendro metodo apibrėžimu ir, kita vertus, su atskirų tinklo naudojimo atvejų reglamentavimu ir sąlygomis, kuriomis reguliavimo institucija gali leisti arba uždrausti atskirus tinklo mokesčius.

10 2005 m. liepos 25 d. *Stromnetzentgeltverordnung* (Federalinis nutarimas dėl elektros tinklo mokesčių) (*BGBl.* 2005 I, p. 2225, toliau – 2005 m. *StromNEV* nutarimas) 17 straipsnyje apibrėžtas apskaičiavimo metodas, kurį turi naudoti tinklo operatoriai, kai nustato bendruosius mokesčius. Tai yra dviejų dalių metodas, pagal jį visų pirma nustatomi įvairūs visų tinklų metinių sąnaudų elementai, paskui apskaičiuojami bendrieji mokesčiai remiantis visomis metinėmis tinklo sąnaudomis.

11 Nustatant bendruosius mokesčius atsižvelgiama į šiuos du aspektus: „vienalaikiškumo funkciją“, kuri atspindi tikimybę, kad individualus naudotojo vartojimas prisideda prie atitinkamo tinklo lygio metinės apkrovos, ir maksimalią vieno operatoriaus pajamų ribą, kurią *Bundesnetzagentur*

(Federalinė tinklų agentūra, Vokietija) (toliau – *BNetzA*) nustatė remdamasi analize, kurioje lyginama su kitais tinklo operatoriais, siekdama, kad dėl neefektyvumo patirtos sąnaudos nebūtų kompensuotos iš tinklo mokesčių.

12 2005 m. *StromNEV* nutarimo 19 straipsnyje numatyti individualūs mokesčiai vartotojams, kurių vartojimo ir apkrovos modelis labai skiriasi nuo kitų vartotojų modelių (toliau – netipiniai vartotojai). Šiais mokesčiais taikant principą, pagal kurį tinklo mokesčiai atspindi tinklo sąnaudas, atsižvelgiama į šių netipinių vartotojų indėlį mažinant tinklo sąnaudas arba užkertant kelią jų didėjimui.

13 Šiuo aspektu 2005 m. *StromNEV* nutarimo 19 straipsnio 2 dalyje nustatyti individualūs mokesčiai šioms dviem netipinių vartotojų kategorijoms:

– vartotojams, kurių indėlis į apkrovą piko valandomis gali labai skirtis nuo visų kitų prie to paties lygmens tinklo prisijungusių vartotojų indėlio į vienalaikę metinę apkrovą piko valandomis, t. y. vartotojams, kurie sistemiškai vartoja elektros energiją ne piko valandomis (toliau – anticikliniai vartotojai), ir

– vartotojams, kurių metinis elektros suvartojimas sudaro ne mažiau kaip 7 000 naudojimo valandų ir viršija 10 gigavatvalandžių (toliau – bazinės apkrovos vartotojai).

14 Iki 2005 m. *StromNEV* nutarimo pakeitimų, padarytų 2011 m. *EnWG*, jame buvo numatyta, kad anticikliniams ir bazinės apkrovos vartotojams taikomi individualūs mokesčiai, apskaičiuojami pagal *BNetzA* parengtą „fizinio kelio metodą“. Taikant šį metodą buvo atsižvelgiama į šių vartotojų patiriamas tinklo sąnaudas, o minimalus mokestis buvo lygus 20 % paskelbtų bendrųjų mokesčių (toliau – minimalus mokestis). Šis mokestis garantavo, kad už tinklo, prie kurio buvo prijungti šie vartotojai, eksploatavimą bus sumokėta tuo atveju, jeigu pagal fizinio kelio metodą apskaičiuoti individualūs mokesčiai būtų mažesni už šį minimalų mokestį ar netgi artimi nuliui.

Dėl ginčijamų priemonių

15 Pagal 2005 m. *StromNEV* nutarimo, iš dalies pakeisto 2011 m. *EnWG* (toliau – 2011 m. *StromNEV* nutarimas), 19 straipsnio 2 dalies antrą ir trečią sakinius nuo 2011 m. sausio 1 d. (šios nuostatos taikymo atgaline data dienos) individualūs mokesčiai bazinės apkrovos vartotojams buvo panaikinti ir pakeisti visišku atleidimu nuo tinklo mokesčių (toliau – ginčijamas atleidimas nuo mokesčių), suteiktu kompetentingos reguliavimo institucijos, t. y. *BNetzA*, arba atitinkamos federalinės žemės reguliavimo institucijos leidimu. Šio atleidimo nuo mokesčių sąnaudos teko perdavimo arba skirstomojo tinklo operatoriams, atsižvelgiant į tinklo, prie kurio naudos gavėjai buvo prijungti, lygį.

16 Pagal 2011 m. *StromNEV* nutarimo 19 straipsnio 2 dalies šeštą ir septintą sakinius perdavimo tinklo operatoriai turėjo atlyginti skirstomojo tinklo operatoriams dėl ginčijamo atleidimo nuo mokesčių patirtus nuostolius ir tarpusavyje jie turėjo atlikti dėl atleidimo nuo mokesčių patirtų išlaidų įskaitymą, išmokant finansinę kompensaciją pagal 2002 m. kovo 19 d. *Kraft-Wärme-Kopplungsgesetz* (Bendros šilumos ir elektros energijos gamybos įstatymas) (*BGBl.* 2002 I, p. 1092) 9 straipsnį, kad kiekvienas prisiimtų tokią pačią finansinę naštą, apskaičiuotą pagal elektros energijos kiekį, kurį jie tiekė prie jų tinklo prijungtiems galutiniams vartotojams.

17 2011 m. gruodžio 14 d. *BNetzA* sprendimu (BK8-11-024; toliau – 2011 m. *BNetzA* sprendimas) nuo 2012 m. buvo nustatytas finansavimo mechanizmas. Pagal šį mechanizmą skirstomojo tinklo operatoriai iš galutinių vartotojų ar elektros energijos tiekėjų rinkdavo priemoką (toliau – ginčijama priemoka), kurios suma buvo pervedama perdavimo tinklo operatoriams siekiant kompensuoti dėl ginčijamo atleidimo nuo mokesčių prarastas pajamas.

18 Ginčijamos priemokos dydį kiekvienais metais iš anksto nustatė perdavimo tinklo operatoriai, remdamiesi *BNetzA* nustatytu metodu. Dydį už 2012 m., t. y. pirmuosius mechanizmo įgyvendinimo metus, tiesiogiai nustatė *BNetzA*.

19 Šios nuostatos netaikomos 2011 m. ginčijamo atleidimo nuo mokesčių sąnaudoms, taigi kiekvienas perdavimo ir skirstomojo tinklų operatorius turėjo padengti su atleidimu nuo mokesčių susijusius tų metų nuostolius.

Dėl tinklo mokesčio sistemos, kuri buvo taikoma po ginčijamų priemonių priėmimo

20 Vykstant administracinei procedūrai, po kurios buvo priimtas ginčijamas sprendimas, ginčijamas atleidimas nuo mokesčių iš pradžių buvo pripažintas negaliojančiu 2013 m. gegužės 8 d. *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) ir 2015 m. spalio 6 d. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) sprendimais. Paskui šis atleidimas nuo mokesčių nuo 2014 m. sausio 1 d. buvo panaikintas 2005 m. *StromNEV* nutarimu, iš dalies pakeistu 2013 m. rugpjūčio 14 d. *Verordnung zur Änderung von Verordnungen auf dem Gebiet des Energiewirtschaftsrechts* (Nutarimas dėl energetikos nutarimų pakeitimo) (*BGBl.* 2013 I, p. 3250) (toliau – 2013 m. *StromNEV* nutarimas). 2013 m. *StromNEV* nutarimu ateityje vėl nustatomi individualūs pagal fizinio kelio metodą apskaičiuojami mokesčiai, vietoje minimalaus mokesčio taikant 10, 15 ir 20 % fiksuotus bendrųjų mokesčių dydžius, atsižvelgiant į elektros energijos suvartojimą (atitinkamai 7 000, 7 500 ir 8 000 tinklo naudojimo valandų per metus).

21 2013 m. *StromNEV* nutarimu buvo nustatyta pereinamojo laikotarpio tvarka, galiojusi nuo 2013 m. rugpjūčio 22 d. ir taikyta atgaline data bazinės apkrovos vartotojams, kuriems 2012 m. ir 2013 m. dar nebuvo taikytas ginčijamas atleidimas nuo mokesčių (toliau – pereinamojo laikotarpio tvarka). Vietoj individualių mokesčių, apskaičiuojamų pagal fizinio kelio metodą, ir minimalaus mokesčio, toje tvarkoje buvo numatyta šiems vartotojams taikyti tik šiuos fiksuoto dydžio mokesčius.

Administracinė procedūra ir ginčijamas sprendimas

22 Gavusi kelis skundus, 2013 m. gegužės 4 d. Komisija paskelbė sprendimą pradėti procedūrą pagal SESV 108 straipsnio 2 dalį dėl ginčijamomis priemonėmis grindžiamos pagalbos schemos (OL C 128, 2013, p. 43).

23 Pasibaigus procedūrai, per kurią Vokietijos Federacinė Respublika ir kitos suinteresuotosios šalys pateikė savo pastabas, 2018 m. gegužės 28 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą.

24 Tame sprendime Komisija konstatavo, kad nuo 2012 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d. Vokietijos Federacinė Respublika neteisėtai teikė valstybės pagalbą ginčijamo atleidimo nuo mokesčių forma.

25 Konkrečiai kalbant, Komisija padarė išvadą, kad valstybės pagalbos dydis atitiko 2012 m. ir 2013 m. tinklo sąnaudas, kurias patyrė nuo tinklo mokesčių atleisti bazinės apkrovos vartotojai, arba minimalų mokestį, jei minėtos sąnaudos buvo už jį mažesnės.

26 Be to, Komisija pažymėjo, kad nagrinėjama pagalba buvo nesuderinama su vidaus rinka, nes jai netaikoma nė viena iš SESV 107 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytų išimčių, ir ji negali būti laikoma suderinama dėl kitų priežasčių.

27 Todėl Komisija nusprendė:

– ginčijamas atleidimas nuo mokesčių yra valstybės pagalba, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, nes bazinės apkrovos vartotojai buvo atleisti nuo tinklo mokesčių, atitinkančių jų patirtas tinklo sąnaudas, arba, jei tos sąnaudos buvo mažesnės už minimalų tinklo mokestį, buvo atleisti nuo minimalaus tinklo mokesčio,

– nagrinėjamą pagalbą Vokietijos Federacinė Respublika suteikė pažeisdama SESV 108 straipsnio 3 dalį ir ji buvo nesuderinama su vidaus rinka,

– pagal aptariamą pagalbos schemą suteikta individuali pagalba nėra valstybės pagalba, jeigu jos suteikimo metu ji atitiko sąlygas, apibrėžtas nutarime dėl „de minimis“ pagalbos, priimtame pagal 1998 m. gegužės 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 994/98 dėl [SESV 107 ir 108] straipsnių taikymo kai kurioms horizontalios valstybės pagalbos rūšims (OL L 142, 1998, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 312) 2 straipsnį, ir

– Vokietijos Federacinė Respublika, pirma, privalėjo susigrąžinti iš pagalbos gavėjų pagal aptariamą pagalbos schemą išmokėtą su vidaus rinka nesuderinamą pagalbą, įskaitant palūkanas, ir, antra, nuo ginčijamo sprendimo priėmimo dienos turėjo nutraukti visų pagal šią schemą dar neišmokėtų sumų mokėjimą.

Ieškinys Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

28 2019 m. balandžio 4 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo AZ ieškinį, juo buvo prašoma panaikinti ginčijamą sprendimą.

29 2019 m. rugsėjo 20 d. Bendrojo Teismo šeštosios kolegijos pirmininko nutartimi Vokietijos Federacinei Respublikai buvo leista įstoti į bylą palaikyti AZ reikalavimų, kaip to prašė ši valstybė narė.

30 Grįsdama savo ieškinį AZ nurodė tris pagrindus, siejamus su, pirma, valstybės pagalbos, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, nebuvimu, antra, vienodo požiūrio principo pažeidimu ir, trečia, teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu.

31 Skundžiamu sprendimu Bendrasis Teismas pripažino ieškinį priimtinu ir atmetė šiuos pagrindus, taigi ir visą ieškinį dėl panaikinimo.

Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

32 Apeliaciniu skundu byloje C-792/21 P AZ Teisingumo Teismo iš esmės prašo:

– panaikinti visą skundžiamą sprendimą ir visą ginčijamą sprendimą dėl 2012 ir 2013 m. arba, nepatenkinus šio reikalavimo, tiek, kiek ginčijamas sprendimas su ja susijęs,

– jei šis reikalavimas nebūtų patenkintas, panaikinti skundžiamą sprendimą ir iš dalies ginčijamą sprendimą, o likusią bylos dalį grąžinti Bendrajam Teismui, kad šis priimtų sprendimą dėl likusių jos reikalavimų ir panaikintų ginčijamą sprendimą,

– nepatenkinus ir šio reikalavimo, panaikinti skundžiamą sprendimą ir grąžinti bylą Bendrajam Teismui ir

– priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

33 Vokietijos Federacinė Respublika Teisingumo Teismo prašo patenkinti apeliacinį skundą byloje C-792/21 P ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

34 Komisija Teisingumo Teismo prašo atmesti apeliacinį skundą byloje C-792/21 P ir priteisti iš AZ bylinėjimosi išlaidas.

35 Apeliaciniu skundu byloje C-793/21 P Vokietijos Federacinė Respublika Teisingumo Teismo prašo:

– panaikinti skundžiamą sprendimą tiek, kiek juo ieškinys dėl panaikinimo atmestas kaip nepagrįstas,

– panaikinti ginčijamą sprendimą ir

– priteisti iš Komisijos Bendrajame Teisme ir Teisingumo Teisme patirtas bylinėjimosi išlaidas.

36 AZ Teisingumo Teismo prašo patenkinti apeliacinį skundą byloje C-793/21 P ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

37 Komisija Teisingumo Teismo prašo atmesti apeliacinį skundą byloje C-793/21 P ir priteisti iš Vokietijos Federacinės Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

38 Priešpriešiniais apeliaciniais skundais bylose C-792/21 P ir C-793/21 P Komisija Teisingumo Teismo prašo:

– panaikinti skundžiamą sprendimą,

– pripažinti ieškinį dėl panaikinimo nepriimtinu ir

– priteisti iš AZ Bendrajame Teisme ir Teisingumo Teisme patirtas bylinėjimosi išlaidas.

39 AZ ir Vokietijos Federacinė Respublika prašo atmesti priešpriešinius apeliacinius skundus ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

40 2023 m. balandžio 18 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-792/21 P ir C-793/21 P buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas sprendimas.

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį byloje C-792/21 P

41 2024 m. vasario 1 d. Teisingumo Teismo kanceliarija gavo dokumentą, juo AZ paprašė atnaujinti žodinę proceso dalį pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 83 straipsnį.

42 Grįsdama šį prašymą AZ teigė, pirma, kad savo išvadoje generalinė advokatė tinkamai neatsižvelgė į lemiamą šios šalies argumentą, pateiktą siekiant įrodyti, kad nagrinėjamu atveju nebuvo privalomo mokesčio.

43 Antra, AZ mano, kad 2024 m. sausio 24 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Vokietija / Komisija* (T-409/21, EU:T:2024:34) 61 punktas, kuriame šis teismas nusprendė, kad „tinklo operatoriai pagal teisės aktus neprivalo reikalauti, kad jų klientai sumokėtų mokestį [nagrinėjamą byloje, kurioje priimtas tas sprendimas], todėl šis mokestis negali būti kvalifikuojamas kaip privalomasis mokestis“, šioje byloje yra nauja ir lemiama aplinkybė.

44 Šiuo aspektu pažymėtina, kad pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, gali bet kada nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį – pirmiausia, jeigu mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, arba jeigu pasibaigus šiai proceso daliai šalis pateikė naują faktą, galintį turėti lemiamos įtakos Teisingumo Teismo sprendimui, arba jeigu nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, kuris šalių dar nebuvo aptartas.

45 Pirma, kalbant apie tai, kad generalinė advokatė tariamai neatsižvelgė į lemiamą argumentą, reikia priminti, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute ir Teisingumo Teismo procedūros reglamente šalims nenumatyta galimybės pateikti pastabas dėl generalinio advokato išvados. Pagal SESV 252 straipsnio antrą pastraipą generalinis advokatas viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikia motyvuotą išvadą dėl bylų, kuriose jis privalo dalyvauti. Teisingumo Teismo nesaisto nei ši išvada, nei ją pagrindžiantys generalinio advokato motyvai. Todėl šalies nesutikimas su generalinio advokato išvada, nepaisant to, kokie klausimai joje nagrinėjami, savaime negali būti motyvas, pateisinantis žodinės proceso dalies atnaujinimą (šiuo klausimu žr. 2023 m. liepos 13 d. Sprendimo *Grupa Azoty ir kt. / Komisija*, C-73/22 P ir C-77/22 P, EU:C:2023:570, 25 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2024 m. vasario 8 d. Sprendimo *Pilatus Bank / ECB*, C-256/22 P, EU:C:2024:125, 29 ir 30 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

46 Antra, kalbant apie rėmimąsi 2024 m. sausio 24 d. Bendrojo Teismo sprendimu *Vokietija / Komisija* (T-409/21, EU:T:2024:34), reikia konstatuoti, kad Bendrojo Teismo priimtas sprendimas nesaisto Teisingumo Teismo (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo / Komisija*, C-342/18 P, EU:C:2019:1043, 60 punktą).

47 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, išklausęs generalinę advokatę, mano, kad nėra pagrindo atnaujinti žodinės proceso dalies.

Dėl priešpriešinių apeliacinių skundų

48 Komisijos priešpriešiniais apeliaciniais skundais siekiama užginčyti pirmojoje instancijoje pareikšto ieškinio priimtinumą ir šis klausimas turi būti nagrinėjamas prieš analizuojant klausimus dėl esmės, iškeltus pagrindiniuose apeliaciniuose skunduose. Taigi pirmiausia reikia išnagrinėti priešpriešinius apeliacinius skundus (šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Changmao Biochemical Engineering / Distillerie Bonollo ir kt.*, C-461/18 P, EU:C:2020:979, 43 punktą).

49 Grįsdama priešpriešinius apeliacinius skundus Komisija nurodo du pagrindus.

Dėl pirmojo pagrindo

Šalių argumentai

50 Pirmajame pagrinde, pateiktame grindžiant priešpriešinius apeliacinius skundus, Komisija kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad jis skundžiamo sprendimo 36–43 punktuose padarė teisės klaidą, kai plačiai aiškino sąvoką „paskelbimas“, kaip ji suprantama pagal SESV 263 straipsnio šeštą pastraipą. Taigi Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, kad bet koks paskelbimas Oficialiajame leidinyje atitinka šią sąvoką, neatsižvelgiant į tai, ar toks paskelbimas lemia nagrinėjamo akto įsigaliojimą pagal SESV 297 straipsnį ir ar jis numatytas pačioje Sutartyje.

51 Pirma, Bendrojo Teismo aiškinimas prieštarauja Teisingumo Teismo jurisprudencijai, suformuotai 2017 m. gegužės 17 d. Sprendime *Portugalija / Komisija* (C-339/16 P, EU:C:2017:384, 34–40 punktai), 2019 m. sausio 31 d. Nutartyje *Iordăchescu / Parlamentas ir kt.* (C-426/18 P, EU:C:2019:89, 22 punktas) ir 2019 m. rugsėjo 5 d. Nutartyje *Fryč / Komisija* (C-230/19 P, EU:C:2019:685, 15 punktas). Šioje jurisprudencijoje Teisingumo Teismas nustatė paralelę tarp SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos ir SESV 297 straipsnio, nes nagrinėjamo akto paskelbimas reiškia ieškinio pareiškimo termino eigos pradžią, tik jeigu jis lemia šio akto įsigaliojimą ir yra numatytas pačioje Sutartyje.

52 Tokį požiūrį patvirtina pažodinis, kontekstinis ir teleologinis SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos aiškinimas.

53 Pirma, dėl šios nuostatos formuluotės Komisija teigia, kad visose kalbinėse versijose, išskyrus versiją vokiečių kalba, sąvokos „paskelbimas“ ir „pranešimas“ vartojamos tiek SESV 263 straipsnio šeštoje pastraipoje, tiek SESV 297 straipsnyje, o tai rodo, kad tarp šių dviejų nuostatų esama paralelės.

54 Antra, kiek tai susiję su SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos esme ir tikslu, šioje nuostatoje nustatyti ieškinio pareiškimo terminai atitinka teisinio saugumo tikslą. Jei teisės subjektas norėtų ginčyti aktą, jis iš esmės turėtų tai padaryti per du mėnesius nuo dienos, kai jam buvo pranešta apie galutinę jo turinio versiją. Kita vertus, visuotinai taikomų aktų, kurie nėra skirti konkretiems adresatams, atveju ši data yra paskelbimo Oficialiajame leidinyje data. Aktų, kuriuose nurodytas adresatas, atveju ši data yra pranešimo adresatui data. Tik išimtiniais atvejais ir subsidiariai, jei tai yra aktas, kurio neprivaloma paskelbti ar apie kurį neprivaloma pranešti, sužinojimas gali būti laikomas įvykiu, nuo kurio pradedamas skaičiuoti ieškinio pareiškimo terminas. Taigi paralelė tarp

SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos ir SESV 297 straipsnio užtikrina, kad vėlesnis akto paskelbimas Oficialiajame leidinyje informavimo tikslais nelemtų ieškinio pareiškimo terminų pratęsimo, taigi ir teisinio nesaugumo.

55 Antra, Komisijos sprendimo, kuriuo užbaigiama formali tyrimo procedūra, paskelbimas Oficialiajame leidinyje negali būti prilygintas „paskelbimui“, kaip jis suprantamas pagal SESV 297 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą. Taigi jis nereiškia ieškinio pareiškimo termino eigos pradžios.

56 Viena vertus, toks sprendimas yra skirtas atitinkamai valstybei narei ir apie jį pranešama tik jai. Pagal SESV 297 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą jis įsigalioja nuo šio pranešimo, o ne nuo jo paskelbimo Oficialiajame leidinyje, kuriuo siekiama tik informuoti visuomenę, įskaitant pagalbos gavėjus, iš kurių atitinkama valstybė narė turi susigrąžinti šią pagalbą dar prieš paskelbiant sprendimą. Kita vertus, šis paskelbimas išplaukia ne iš SESV, o iš Reglamento 2015/1589 32 straipsnio, siejamo su jo 39 konstatuojamąja dalimi. Šiomis aplinkybėmis, siekiant nustatyti, nuo kada pradedamas skaičiuoti ieškinio pareiškimo terminas, per kurį įmonė pagalbos gavėja gali ginčyti sprendimą užbaigti formalią tyrimo procedūrą, reikia remtis faktiniu sužinojimu apie tą sprendimą. Nesant išankstinio žinojimo, kurį galima įrodyti, akto paskelbimo Oficialiajame leidinyje data pagal teisinę fikciją laikoma faktinio sužinojimo data.

57 Trečia, Komisija pateikia kelis argumentus, kurie, kaip ji mano, patvirtina jos pateiktą SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos aiškinimą.

58 Pirma, ji remiasi šios nuostatos struktūra, teigdama, kad akto paskelbimas ir pranešimas apie jį yra lygiaverčiai, o sužinojimas apie jį – subsidiarus įvykis, palyginti su dviem pirmaisiais. Šį subsidiarumo santykį pažeidžia Bendrojo Teismo pateiktas aiškinimas, nes jeigu paskelbimas pagal Reglamento 2015/1589 32 straipsnį prilygtų paskelbimui pagal SESV 297 straipsnio 1 dalį, ieškinio pareiškimo terminas turėtų būti pradėtas skaičiuoti, taip pat ir atitinkamos valstybės narės atžvilgiu ir nepaisant pranešimo, nuo šio paskelbimo dienos.

59 Antra, Komisija mano, kad Bendrojo Teismo pateiktas aiškinimas lemia įmonių, iš kurių susigrąžinama pagalba, ir jų konkurenčių, kurios negavo pagalbos, procesinę nelygybę. Praktiškai pirmosios gautų sprendimo kopiją iš atitinkamos valstybės narės, o antrosios turėtų palaukti, kol sprendimas bus paskelbtas Oficialiajame leidinyje pagal Reglamento 2015/1589 32 straipsnį, todėl šių įmonių faktiniai ieškinio pareiškimo terminai būtų skirtingi. Toks aiškinimas taip pat lemtų Komisijos ir įmonių, iš kurių turi būti susigrąžinta pagalba, nelygybę. Komisija turėtų du mėnesius atsakyti į pagalbą gavusios įmonės pareikštą ieškinį, o dėl šio išaiškinimo šios įmonės turėtų daugiau laiko ieškiniui parengti.

60 Trečia, Bendrasis Teismas remiasi klaidingu 1998 m. kovo 10 d. Sprendimo *Vokietija / Taryba* (C-122/95, EU:C:1998:94) aiškinimu. Skirtingai nei ginčijamame sprendime, byloje, kurioje priimtas tas sprendimas, nagrinėtame sprendime nenurodytas nė vienas adresatas.

61 Ketvirta, skundžiamo sprendimo 38 punkte, kuriame Bendrasis Teismas pažymėjo, kad AZ galėjo subjektyviai tikėtis, jog ginčijamas sprendimas bus paskelbtas Oficialiajame leidinyje, nepaisoma ieškinio pareiškimo terminų imperatyvaus pobūdžio.

62 Vokietijos Federacinė Respublika teigia, kad pirmasis pagrindas yra nepagrįstas. AZ prašo šį pagrindą atmesti kaip iš dalies nepriimtiną ir iš dalies nepagrįstą.

Teisingumo Teismo vertinimas

– *Dėl pirmojo pagrindo priimtinumo*

63 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad nors Teisingumo Teismas, kurio jurisdikcija apeliaciniame procese yra ribota, negali nagrinėti platesnės apimties ginčo nei tas, kurį nagrinėjo Bendrasis Teismas (1994 m. birželio 1 d. Sprendimo *Komisija / Brazzelli Lualdi ir kt.*, C-136/92 P, EU:C:1994:211, 59 punktas), vis dėlto apeliantas turi teisę pateikti apeliacinį skundą Teisingumo Teismui, nurodydamas pagrindus, kylančius iš paties skundžiamo sprendimo, kuriais siekiama teisiškai ginčyti jo pagrįstumą (2007 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Stadtwerke Schwäbisch Hall ir kt. / Komisija*, C-176/06 P, EU:C:2007:730, 17 punktas ir 2020 m. vasario 26 d. Sprendimo *EIVT / Alba Aguilera ir kt.*, C-427/18 P, EU:C:2020:109, 54 punktas).

64 Pirmajame priešpriešinių apeliacinių skundų pagrinde Komisija ginčija Bendrojo Teismo pateiktą nepriimtinumu grindžiamo prieštaravimo, kurį ji pateikė Bendrajame Teisme ir kuris grindžiamas tuo, kad AZ ieškinys pareikštas pavėluotai, vertinimą. Taigi šiomis aplinkybėmis rėmimasis jurisprudencija, kuri nebuvo nurodyta Bendrajame Teisme, yra tik jos argumentų išplėtojimas, todėl turi būti pripažintas priimtinu (pagal analogiją žr. 1983 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Verros / Parlamentas*, 306/81, EU:C:1983:143, 9 punktą; 2007 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Alcon / VRDT*, C-412/05 P, EU:C:2007:252, 40 punktą ir 2024 m. kovo 5 d. Sprendimo *Kočner / Europolas*, C-755/21 P, EU:C:2024:202, 41 punktą).

65 Vadinasi, priešingai, nei teigia AZ, visas šis pagrindas yra priimtinas.

– *Dėl pirmojo pagrindo pagrįstumo*

66 Pirmajame pagrinde, pateiktame grindžiant priešpriešinius apeliacinius skundus, Komisija ginčija skundžiamo sprendimo 36–43 punktuose Bendrojo Teismo pateikto vertinimo pagrįstumą. Jos teigimu, priešingai, nei šiuose punktuose nusprendė Bendrasis Teismas, AZ ieškinio dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo pareiškimo terminas turėjo būti pradėtas skaičiuoti ne nuo minėto sprendimo paskelbimo Oficialiajame leidinyje dienos, bet nuo tos dienos, kai ši bendrovė faktiškai sužinojo apie šį sprendimą.

67 Šiuo aspektu reikia konstatuoti, kad skundžiamo sprendimo 36–43 punktuose Bendrasis Teismas atmetė Komisijos pateiktą nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą, susijusį su tuo, kad AZ ieškinys dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo tariamai pareikštas pavėluotai.

68 Iš kartu aiškinamų to sprendimo 36–38 punktų matyti, kad Bendrasis Teismas laikėsi nuomonės, jog nagrinėjamu atveju ieškinio pareiškimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo ginčijamo sprendimo paskelbimo Oficialiajame leidinyje dienos, t. y. 2019 m. sausio 16 d., ir kad šio termino buvo laikytasi.

69 Grįsdamas šią išvadą Bendrasis Teismas minėto sprendimo 37 punkte priminė, kad sužinojimo apie aktą datos, kaip šio termino skaičiavimo pradžios, kriterijus yra subsidiarus, palyginti su akto paskelbimo ar pranešimo apie jį kriterijais. Pabrėždamas, kad paskelbimas nebuvo ginčijamo sprendimo įsigaliojimo sąlyga, to paties sprendimo 38 punkte jis pažymėjo, kad šis sprendimas turėjo būti paskelbtas Oficialiajame leidinyje pagal Reglamento 2015/1589 32 straipsnio 3 dalį, todėl AZ galėjo pagrįstai tikėtis, kad tas sprendimas bus paskelbtas.

70 Šiuo aspektu primintina, kad pagal SESV 263 straipsnio šeštą pastraipą „šiame straipsnyje numatyti ieškiniai pateikiami per du mėnesius nuo to akto paskelbimo arba nuo pranešimo apie jį ieškovui dienos arba, jei to nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai ieškovas apie jį sužinojo“.

71 Iš šios nuostatos formuluotės, ypač iš žodžių „[atitinkamai]“ ir „jei to nebuvo padaryta“, aiškiai matyti, kad ieškinio pareiškimo termino eigos pradžia nustatoma atsižvelgiant į nagrinėjamą situaciją ir kad trys kriterijai, kuriais remiantis gali būti pradėtas skaičiuoti šis terminas, yra hierarchinio pobūdžio.

72 Taigi ieškinio dėl panaikinimo pareiškimo terminas visų pirma pradedamas skaičiuoti nuo akto paskelbimo arba pranešimo apie jį ieškovui. Pagal minėtos nuostatos struktūrą šie du pagrindiniai kriterijai yra lygiaverčiai, t. y. nė vienas iš šių kriterijų nėra subsidiarus kito kriterijaus atžvilgiu (šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Portugalija* / *Komisija*, C-339/16 P, EU:C:2017:384, 38 punktą).

73 Kita vertus, kaip Bendrasis Teismas teisingai pažymėjo skundžiamo sprendimo 37 punkte, sužinojimo apie ginčijamą aktą datos, kaip ieškinio pareiškimo termino eigos pradžios, kriterijus yra subsidiarus, palyginti su šio akto paskelbimo arba pranešimo apie jį kriterijais (šiuo klausimu žr. 1998 m. kovo 10 d. Sprendimo *Vokietija / Taryba*, C-122/95, EU:C:1998:94, 35 punktą), o tai, beje, šioje byloje neginčijama.

74 Šiuo atveju ginčijamas sprendimas, kuriuo užbaigiama formali valstybės pagalbos tyrimo procedūra, buvo skirtas atitinkamai valstybei narei, t. y. Vokietijos Federacinei Respublikai, ir apie jį jai pranešta pagal SESV 297 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą. Atitinkamai šis sprendimas buvo paskelbtas Oficialiajame leidinyje pagal Reglamento 2015/1589 32 straipsnio 3 dalį.

75 Tokiu atveju iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad akto, apie kurį turėjo būti pranešta, adresatui, t. y. atitinkamai valstybei narei, terminas pareikšti ieškinį dėl panaikinimo pradedamas skaičiuoti nuo šio pranešimo dienos, net jei aktas taip pat skelbiamas Oficialiajame leidinyje (šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Portugalija* / *Komisija*, C-339/16 P, EU:C:2017:384, 37 punktą).

76 Vis dėlto iš pažodinio, teleologinio ir kontekstinio SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos, siejamos su Teisingumo Teismo jurisprudencija, aiškinimo matyti, kad kitų suinteresuotųjų šalių, kaip antai AZ, ieškinio dėl panaikinimo pareiškimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo akto paskelbimo Oficialiajame leidinyje, įskaitant atvejus, kai šis paskelbimas grindžiamas ne SESV 297 straipsnio 2 dalies antra pastraipa, o antrinės teisės nuostata, kaip antai Reglamento 2015/1589 32 straipsnio 3 dalimi.

77 Pirma, reikia konstatuoti, kad SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos formuluotėje aktų „paskelbimas“ nurodomas bendrai (šiuo klausimu žr. 2013 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *PPG ir SNF / ECHA*, C-625/11 P, EU:C:2013:594, 31 punktą). Taigi šioje formuluotėje šiai sąvokai nenustatyta jokios konkrečios sąlygos, visų pirma kiek tai susiję su pareigos paskelbti teisiniu pagrindu.

78 Šiuo aspektu pažymėtina, kad, kaip teigia Komisija, Teisingumo Teismas, be kita ko, yra nusprendęs, jog sąvoka „paskelbimas“, kaip ji suprantama pagal SESV 263 straipsnio šeštą pastraipą, reiškia paskelbimą Oficialiajame leidinyje, kuris yra akto įsigaliojimo sąlyga ir numatytas SESV (šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Portugalija / Komisija*, C-339/16 P,

EU:C:2017:384, 36 punktą; 2019 m. sausio 31 d. Nutarties *Iordăchescu / Parlamentas ir kt.*, C-426/18 P, EU:C:2019:89, 22 punktą ir 2019 m. rugsėjo 5 d. Nutarties *Fryč / Komisija*, C-230/19 P, EU:C:2019:685, 15 punktą).

79 Vis dėlto, priešingai, nei teigia Komisija, iš to negalima daryti išvados, kad sąvoka „paskelbimas“, kaip ji suprantama pagal SESV 263 straipsnio šeštą pastraipą, apima tik šį atvejį.

80 Šio sprendimo 78 punkte nurodyta jurisprudencija negali būti aiškinama atskirai, ji yra dalis Teisingumo Teismo jurisprudencijos, kurioje sąvoka „paskelbimas“, kaip ji suprantama pagal SESV 263 straipsnio šeštą pastraipą, aiškinama plačiai. Taigi, be tame 78 punkte nurodyto atvejo, ši sąvoka apima ginčijamo akto paskelbimą Oficialiajame leidinyje, kuris išplaukia ne iš Sutartyje nustatytos pareigos, bet iš nuolatinės Europos Sąjungos institucijų praktikos (šiuo klausimu žr. 1998 m. kovo 10 d. Sprendimo *Vokietija / Taryba*, C-122/95, EU:C:1998:94, 36 ir 39 punktus) arba antrinės teisės nuostatos, kaip antai Reglamento 2015/1589 32 straipsnio 3 dalies (šiuo klausimu žr. 2008 m. lapkričio 25 d. Nutarties *S.A.BA.R. / Komisija*, C-501/07 P, EU:C:2008:652, 23 punktą), ar net paskelbimą Sąjungos institucijos, įstaigos ar organo interneto svetainėje, kai tai numatyta antrinėje teisėje (šiuo klausimu žr. 2013 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *PPG ir SNF / ECHA*, C-625/11 P, EU:C:2013:594, 30–32 punktus).

81 Antra, kalbant apie SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos tikslus, reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją ieškinio pareiškimo terminai pagal šią nuostatą yra imperatyvūs ir šalys bei teismas neturi dėl jų diskrecijos. Jie buvo nustatyti siekiant užtikrinti teisinį saugumą ir išvengti begalinio teisinių pasekmių sukeliančių Sąjungos aktų kvestionavimo, taip pat bet kokios diskriminacijos ar savivalės vykdant teisingumą (šiuo klausimu žr. 1967 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Muller-Collignon / Komisija*, 4/67, EU:C:1967:51, p. 479; 1997 m. sausio 23 d. Sprendimo *Coen*, C-246/95, EU:C:1997:33, 21 punktą; 2010 m. lapkričio 16 d. Nutarties *Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert / Komisija*, C-73/10 P, EU:C:2010:684, 52 punktą ir 2019 m. sausio 31 d. Nutarties *Iordăchescu / Parlamentas ir kt.*, C-426/18 P, EU:C:2019:89, 21 punktą).

82 Viena vertus, kalbant apie sprendimą, kaip antai ginčijamą sprendimą, kuriuo užbaigiama formali valstybės pagalbos tyrimo procedūra, atrodo, kad, skirtingai nei sužinojimo data, akto paskelbimo Oficialiajame leidinyje data, siekiant teisinio tikrumo, gali būti objektyviai ir tiksliai nustatyta visų suinteresuotųjų šalių, kurioms nebuvo pranešta apie šį sprendimą, atžvilgiu. Šiuo aspektu nesvarbu, ar šalys galėjo susipažinti su šiuo aktu iki jo paskelbimo.

83 Be to, tai paaiškina, kodėl, atsižvelgiant į bendrą SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos struktūrą ir siekiant teisinio saugumo, paskelbimo datai teikiama pirmenybė prieš sužinojimo datą, kuri, kaip priminta šio sprendimo 73 punkte, yra subsidiarus ieškinio pareiškimo termino pradžios kriterijus. Taigi negalima pritarti Komisijai, kuri iš tikrųjų siūlo pakeisti šių dviejų SESV 263 straipsnio šeštoje pastraipoje nurodytų kriterijų santykį.

84 Kita vertus, priešingai, nei teigia Komisija, šio sprendimo 76 ir 80 punktuose pateiktas aiškinimas taip pat leidžia išvengti bet kokios diskriminacijos ar savivalės vykdant teisingumą ir taip užtikrinti valstybės pagalbos gavėjų ir konkuruojančių įmonių procesinę lygybę. Visoms šioms suinteresuotosioms šalims ieškinio pareiškimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos pačios dienos, t. y. nuo sprendimo paskelbimo Oficialiajame leidinyje. Be to, kadangi Komisija yra tokio sprendimo autorė ir turi pareigą jį paskelbti Oficialiajame leidinyje, ji negali pagrįstai remtis argumentu, susijusiu su tariama nelygybe jos nenaudai.

85 Trečia, kalbant apie kontekstą, Sutarčių struktūra taip pat paneigia Komisijos siūlomą griežtą sąvokų „paskelbimas“, vartojamų atitinkamai SESV 263 straipsnio šeštoje pastraipoje ir 297 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, paralelę. Šiuo aspektu pakanka konstatuoti, kad nors šias dvi nuostatas apima SESV šeštosios dalies I antraštinė dalis, jomis reglamentuojamas ne tas pats dalykas. Pirmoji yra jos 1 skyriuje, skirtame institucijoms, o konkrečiau – jo 5 skirsnyje, skirtame Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, o antroji yra 2 skyriuje, skirtame Sąjungos teisės aktams ir jų priėmimo procedūroms.

86 Dėl visų šių priežasčių darytina išvada, kad skundžiamo sprendimo 36–43 punktuose Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, jog ieškinio pareiškimo terminas AZ atveju prasidėjo ginčijamo sprendimo paskelbimo Oficialiajame leidinyje dieną.

87 Taigi pirmasis priešpriešinių apeliacinių skundų pagrindas turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

Dėl antrojo pagrindo

Šalių argumentai

88 Antrajame pagrinde, pateiktame grindžiant priešpriešinius apeliacinius skundus, Komisija kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad jis padarė teisės klaidą skundžiamo sprendimo 41 punkte.

89 Skundžiamo sprendimo 41 punkte teigdamas, kad „nebuvo įrodyta, jog šiuo atveju [AZ] turėjo „nepaneigiamų žinių“ apie ginčijamą sprendimą“ prieš jį paskelbiant, Bendrasis Teismas iškraipė faktines aplinkybes ir įrodymus. Atsižvelgiant į Komisijos Bendrajame Teisme pateiktus įrodymus, akivaizdu, kad AZ sužinojo apie ginčijamo sprendimo egzistavimą prieš jį paskelbiant Oficialiajame leidinyje, t. y. vėliausiai 2018 m. rugsėjo 21 d.

90 Vokietijos Federacinė Respublika mano, jog atsižvelgiant į tai, kad pirmasis apeliacinių skundų pagrindas yra nepagrįstas, antrasis pagrindas neturi reikšmės šių apeliacinių skundų nagrinėjimo baigčiai. AZ laikosi nuomonės, kad antrasis pagrindas yra nepriimtinas ir bet kuriuo atveju nepagrįstas.

Teisingumo Teismo vertinimas

91 Skundžiamo sprendimo 41 punkte Bendrasis Teismas pažymėjo, jog „bet kuriuo atveju nebuvo įrodyta, jog šioje byloje [AZ] turėjo „nepaneigiamų žinių“ apie ginčijamą sprendimą“.

92 Šiuo aspektu žodžių junginys „bet kuriuo atveju“ rodo, kad šis motyvas yra perteklinis skundžiamo sprendimo motyvas. Remiantis suformuota jurisprudencija, dėl Bendrojo Teismo sprendimo perteklinių motyvų pateikti argumentai negali lemti šio sprendimo panaikinimo, todėl yra nereikšmingi (2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *United Parcel Service / Komisija*, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, 55 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

93 Todėl antrąjį priešpriešinių apeliacinių skundų pagrindą reikia atmesti kaip nereikšmingą, nesant reikalo priimti sprendimo dėl jo priimtinumo.

94 Vadinasi, priešpriešiniai apeliaciniai skundai turi būti atmesti visos apimties.

Dėl pagrindinių apeliacinių skundų

95 Grįsdama apeliacinį skundą byloje C-792/21 P AZ formaliai nurodo keturis pagrindus. Vis dėlto tai, ką vadina pirmaisiais dviem pagrindais, ji vertina kartu ir tarp jų nedaro jokio skirtumo. Taigi darytina išvada, kad AZ iš esmės nurodo tris pagrindus. Pirmasis pagrindas, kurį sudaro keturios dalys, susijęs su teisės būti išklausytam ir pareigos motyvuoti pažeidimu. Antrasis pagrindas, kurį galima padalyti į dvi dalis, susijęs su SESV 107 straipsnio 1 dalies pažeidimu. Trečiasis pagrindas grindžiamas nediskriminavimo principo pažeidimu.

96 Grįsdama apeliacinį skundą byloje C-793/21 P Vokietijos Federacinė Respublika, palaikoma AZ, nurodo vienintelį pagrindą, susijusį su SESV 107 straipsnio 1 dalies pažeidimu. Šis pagrindas iš esmės sutampa su antrojo pagrindo, kurį AZ, palaikoma Vokietijos Federacinės Respublikos, pateikė apeliaciniam skundui byloje C-792/21 P pagrįsti, trimis pirmomis dalimis.

Dėl pirmojo pagrindo byloje C-792/21 P

Šalių argumentai

97 Pirmajame apeliacinio skundo pagrinde AZ teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė jos teisę būti išklausytai, pareigą motyvuoti skundžiamą sprendimą, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį ir 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį.

98 Šį pagrindą sudaro keturios dalys.

99 Pirmoje dalyje AZ kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad jis pažeidė jam tenkančią pareigą motyvuoti ir jos teisę būti išklausytai, kai skundžiamo sprendimo 8 punkte akivaizdžiai klaidingai nusprendė, kad anticikliniams vartotojams taikomas tinklo mokestis buvo apskaičiuojamas taikant fizinio kelio metodą. Priešingai, nei šiame punkte nurodė Bendrasis Teismas, kaip pirmojoje instancijoje pabrėžė AZ, 2005 m. *StromNEV* nutarime niekada nebuvo numatyta anticikliniams vartotojams mokestį apskaičiuoti remiantis fizinio kelio metodu. Šiuo aspektu skundžiamo sprendimo 117 ir 127 punktuose Bendrasis Teismas neteisingai aiškino AZ argumentus. Jei Bendrasis Teismas būtų tinkamai atsižvelgęs į šį šiuos argumentus, jis, nustatydamas reikšmingą teisinį pagrindą, būtų rėmęsis ne tik individualiu tinklo mokesčiu, numatytu 2005 m. *StromNEV* nutarimo 19 straipsnio 2 dalies pirmame sakinyje.

100 Antroje dalyje AZ kaltina Bendrąjį Teismą skundžiamo sprendimo 12, 68 ir 101 punktuose neatsižvelgus į jos argumentus, susijusius su ginčijamos priemokos dydžio nustatymu. Klaidingai manydamas, kad šis dydis už 2012 m. buvo apskaičiuotas ir nustatytas 2011 m. *BNetzA* sprendimu, Bendrasis Teismas to sprendimo 100 punkte padarė klaidingą išvadą, kad valstybė vykdo šios priemokos kontrolę. AZ teigimu, būtent tinklo operatoriai turi diskreciją apskaičiuoti ir nustatyti šią priemoką ir jai netaikoma jokia valstybės kontrolė ar reguliavimas.

101 Trečioje dalyje AZ kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis skundžiamo sprendimo 95 ir 96 punktuose neatsižvelgė į jos argumentus, susijusius su tuo, kad kompensuojamos ne visos su ginčijamu atleidimu nuo mokesčių susijusios negautos pajamos ir išlaidos. Taip Bendrasis Teismas pažeidė pareigą motyvuoti ir AZ teisę būti išklausytai. Jei Bendrasis Teismas būtų atsižvelgęs į šiuos argumentus, būtų turėjęs padaryti išvadą, kad ginčijama priemoka nėra mokestis.

102 Ketvirtoje dalyje AZ kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis skundžiamo sprendimo 76 punkte neatsižvelgė į jos argumentus, susijusius su 2011 m. *BNetzA* sprendimo negaliojimu. Nusprendęs, kad šis sprendimas iš tikrųjų buvo taikomas ir kad jis galėjo sukelti pasekmes tol, kol nebuvo panaikintas ar pripažintas neteisėtu, Bendrasis Teismas rėmėsi klaidingu nacionalinės teisės aiškinimu. AZ teigimu, kadangi minėtas sprendimas buvo panaikintas atgaline data nuo 2012 m. sausio 1 d., jis negaliojo nuo pat pradžių.

103 Komisija prašo atmesti pirmąjį pagrindą kaip iš dalies nepriimtiną ir bet kuriuo atveju kaip visiškai nepagrįstą.

Teisingumo Teismo vertinimas

104 Pirmajame pagrinde AZ iš esmės kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis pažeidė jos teisę būti išklausytai ir pareigą motyvuoti skundžiamą sprendimą, nes tinkamai neatsižvelgė į kelis jos pateiktus argumentus. Be to, dėl šių pažeidimų buvo klaidingai įvertinti Vokietijos teisės aktai ir ginčijama priemoka.

105 Šiuo aspektu, pirma, reikia priminti, kad pareiga motyvuoti, tenkanti Bendrajam Teismui pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 36 straipsnį, siejamą su jo 53 straipsnio pirma pastraipa, reiškia, kad jis turi aiškiai ir nedviprasmiškai išdėstyti motyvus, kuriais vadovavosi, kad suinteresuotieji asmenys galėtų susipažinti su priimto sprendimo pagrindimu, o Teisingumo Teismas – vykdyti teisminę kontrolę (2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Deutsche Telekom / Komisija*, C-280/08 P, EU:C:2010:603, 135 ir 136 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

106 Vis dėlto ši pareiga nereiškia, kad Bendrasis Teismas turi išsamiai ir vieną po kito išnagrinėti visus bylos šalių išdėstytus argumentus. Taigi motyvavimas gali būti numanomas su sąlyga, kad jis leidžia suinteresuotiesiems asmenims suprasti motyvus, kuriais remiasi Bendrasis Teismas, o Teisingumo Teismui – turėti pakankamai informacijos, kad jis galėtų vykdyti kontrolę, kai nagrinėja apeliacinį skundą (2016 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija ir Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 80 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

107 Šiuo atveju, kiek tai susiję su šio pagrindo pirma dalimi, viena vertus, reikia konstatuoti, kad skundžiamo sprendimo 8 punktas yra ne motyvų, kuriais remdamasis Bendrasis Teismas priėmė sprendimą dėl šalių pagrindų ir argumentų, bet faktinių ginčo aplinkybių išdėstymo dalis. Kita vertus, kalbant apie to sprendimo 117 ir 127 punktus, reikia pažymėti, kad juose pateikta tam tikrų argumentų, kuriuos AZ nurodė Bendrajam Teismui ir kuriuos šis teismas išnagrinėjo ir motyvuotai atmetė to sprendimo 128–132 punktuose, atsižvelgdamas į jurisprudenciją, kurią jis priminė to paties sprendimo 122–125 punktuose, santrauka. Taigi kaltinimas pareigos motyvuoti pažeidimu, padarytu skundžiamo sprendimo 8 punkte, yra iš dalies nereikšmingas ir iš dalies nepagrįstas.

108 Dėl šio pagrindo antros–ketvirtos dalių reikia pažymėti, kad skundžiamo sprendimo 53–115 punktuose Bendrasis Teismas išnagrinėjo ir motyvuotai atmetė AZ pirmojoje instancijoje pateikto pirmojo pagrindo pirmą dalį, susijusią su iš valstybinių išteklių suteiktos pagalbos nebuvimu. Šiomis aplinkybėmis jis aiškiai nusprendė dėl kelių AZ argumentų, be kita ko, atmesdamas: to sprendimo 76 ir 90 punktuose – jos argumentą, susijusį su 2011 m. *BNetzA* sprendimo negaliojimu, to sprendimo 95 ir 96 punktuose – argumentą, susijusį su ne visų nuostolių kompensavimu, ir to paties sprendimo 101 punkte – argumentą dėl ginčijamos priemokos dydžio nustatymo.

109 Vadinasi, priešingai, nei teigia AZ, Bendrasis Teismas nepažeidė jam tenkančios pareigos motyvuoti, kai tinkamai neatsižvelgė į šiuos argumentus. AZ teiginys dėl jos teisės būti išklausytai pažeidimo grindžiamas prielaida, kad Bendrasis Teismas neatsižvelgė į jos argumentus, todėl jį taip pat reikia atmesti.

110 Be to, kiek AZ remdamasi tariamu pareigos motyvuoti pažeidimu, teigia, kad Bendrasis Teismas turėjo pritarti šiems argumentams, reikia konstatuoti, kad tai yra klausimas, kuris skiriasi nuo klausimo dėl pareigos motyvuoti pažeidimo, susijęs su motyvavimo pagrįstumu (pagal analogiją žr. 2016 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija ir Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 79 punktą).

111 Antra, kalbant apie argumentus, susijusius su klaidomis, kurias Bendrasis Teismas padarė analizuodamas Vokietijos teisę, reikia priminti, kad iš SESV 256 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmos pastraipos matyti, jog apeliacinis skundas paduodamas tik teisės klausimais. Todėl tik Bendrasis Teismas turi jurisdikciją nustatyti ir vertinti bylai reikšmingas faktines aplinkybes ir įrodymus. Faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimas, išskyrus tuos atvejus, kai jie buvo iškraipyti, nėra teisės klausimas, dėl kurio galima pateikti apeliacinį skundą Teisingumo Teismui (2021 m. kovo 4 d. Sprendimo *Komisija / Fútbol Club Barcelona*, C-362/19 P, EU:C:2021:169, 46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

112 Taigi, kiek tai susiję su Bendrojo Teismo pateiktų nacionalinės teisės vertinimų, kurie valstybės pagalbos srityje yra faktinių aplinkybių vertinimas, nagrinėjimu apeliaciniame procese, Teisingumo Teismas turi jurisdikciją tik patikrinti, ar ši teisė nebuvo iškraipyta (2014 m. balandžio 3 d. Sprendimo *Prancūzija / Komisija*, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 79 punktas ir 2023 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Komisija / Amazon.com ir kt.*, C-457/21 P, EU:C:2023:985, 20 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Iškraipymas turi būti akivaizdžiai matomas iš bylos dokumentų, nesant reikalo iš naujo vertinti faktinių aplinkybių ir įrodymų (2014 m. balandžio 3 d. Sprendimo *Prancūzija / Komisija*, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 80 punktas).

113 Be to, kai apeliantas tvirtina, kad Bendrasis Teismas iškraipė faktines aplinkybes ar įrodymus, pagal SESV 256 straipsnį, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmą pastraipą ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 168 straipsnio 1 dalies d punktą jis turi tiksliai nurodyti, kokius įrodymus Bendrasis Teismas iškraipė, ir įrodyti nagrinėjimo klaidas, dėl kurių Bendrasis Teismas, atlikdamas vertinimą, šitaip iškraipė įrodymus (2016 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija ir Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 99 punktas ir 2022 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Yieh United Steel / Komisija*, C-79/20 P, EU:C:2022:305, 53 punktas).

114 Nagrinėjamu atveju, pirma, tiesa, kad skundžiamo sprendimo 8 punkte Bendrojo Teismo pateiktas Vokietijos teisės apibūdinimas yra netikslus. Priešingai, nei galima suprasti iš šio punkto, prieš nustatant ginčijamą atleidimą nuo mokesčių pagal fizinio kelio metodą buvo apskaičiuojami tik bazinės apkrovos vartotojams taikomi individualūs mokesčiai, o ne anticikliniams vartotojams taikomi mokesčiai. Tačiau pateikdama šį pagrindą AZ neįrodė, kad šis netikslumas bylos aplinkybių išdėstymo etape turėjo įtakos Bendrojo Teismo atliktam ieškinio pirmojoje instancijoje pagrįstumo vertinimui.

115 Antra, dėl likusios dalies reikia konstatuoti, kad AZ neįrodė, jog buvo iškraipyta nacionalinė teisė, faktinės aplinkybės ir jos Bendrajam Teismui pateikti argumentai. Ji iš esmės apsiribojo paprasčiausiais teiginiais, kuriais bendrai ginčijo tam tikrus jo vertinimus.

116 Trečia, kadangi argumentas dėl 2011 m. *BNetzA* sprendimo poveikio nebuvimo sutampa su argumentais, kuriuos AZ pateikė savo antrojo pagrindo antros dalies trečiajame prieštaravime, jis bus nagrinėjamas analizuojant tą prieštaravimą.

117 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, ir į pirmesniame punkte nurodytą išlygą, byloje C-792/21 P nurodytą pirmąjį pagrindą reikia atmesti kaip iš dalies nereikšmingą ir iš dalies nepagrįstą.

Dėl byloje C-792/21 P pateikto antrojo pagrindo pirmų trijų dalių ir byloje C-793/21 P pateikto vienintelio pagrindo

118 AZ ir Vokietijos Federacinė Respublika kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad jis pažeidė SESV 107 straipsnio 1 dalį, nes klaidingai nusprendė, jog ginčijamas atleidimas nuo mokesčių yra pagalba, suteikta iš „valstybinių išteklių“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

119 Jų argumentai iš esmės pateikti dėl trijų klausimų, susijusių su, pirma, teisiniu kriterijumi, pagal kurį vertinamas priemonės, suteiktos iš „valstybinių išteklių“, buvimas, antra, privalomo mokesčio buvimu ir, trečia, valstybės kontrole.

Dėl teisinio kriterijaus, pagal kurį vertinamas priemonės, suteiktos iš „valstybinių išteklių“, buvimas

– *Šalių argumentai*

120 AZ antrojo pagrindo pirmoje dalyje ir Vokietijos Federacinė Respublika vienintelio pagrindo pirmoje dalyje iš esmės kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad vertindamas nagrinėjamų išteklių valstybinį pobūdį jis taikė klaidingą teisinį kriterijų.

121 Pirma, Teisingumo Teismui pateiktose rašytinėse pastabose AZ ir Vokietijos Federacinė Respublika ginčijo atitinkamai skundžiamo sprendimo 64–66 ir 77 punktus, motyvuodamos tuo, kad Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, jog, siekiant nustatyti, ar ištekliai yra valstybiniai, vartotojams ar galutiniams klientams tenkančio privalomo mokesčio buvimas ir valstybės vykdoma lėšų ar šių lėšų valdytojų kontrolė yra du elementai, kurie „yra alternatyvūs“, todėl jam pakako patikrinti, ar ginčijama priemoka yra privalomas mokestis, kurį galima prilyginti parafiskaliniam mokesčiui. Priešingai, kaip matyti iš jurisprudencijos, suformuotos, be kita ko, 2008 m. liepos 17 d. Sprendime *Essent Netwerk Noord ir kt.* (C-206/06, EU:C:2008:413, 66, 69, 70, 72 ir 75 punktai), 2019 m. kovo 28 d. Sprendime *Vokietija / Komisija* (C-405/16 P, EU:C:2019:268, 72 punktas), 2019 m. gegužės 15 d. Sprendime *Achema ir kt.* (C-706/17, EU:C:2019:407) ir 2021 m. rugsėjo 16 d. Sprendime *FVE Holýšov I ir kt. / Komisija* (C-850/19 P, EU:C:2021:740), tai yra kumuliaciniai kriterijai.

122 Be to, Vokietijos Federacinės Respublikos nuomone, toks alternatyviais kriterijais grindžiamas Bendrojo Teismo aiškinimas prieštarauja skundžiamo sprendimo 99 ir paskesniems punktams, kuriuose Bendrasis Teismas nagrinėjo valstybės kontrolės buvimą, nors jau buvo konstatavęs privalomo mokesčio buvimą.

123 Antra, Vokietijos Federacinės Respublikos teigimu, šio Bendrojo Teismo požiūrio taip pat nepatvirtina SESV 30 ir 110 straipsniai, kuriais iš esmės siekiama panaikinti ir uždrausti protekcionistines priemones.

124 Šiuo aspektu AZ savo ruožtu teigia, kad skundžiamo sprendimo 83 ir 86 punktuose Bendrasis Teismas klaidingai nagrinėjo, ar mokėjimo pareiga tenka tinklo naudotojui, o ne galutiniam vartotojui, ir šiuo klausimu rėmėsi sąvoka „mokestis“, kaip ji suprantama pagal SESV 30 ir 110 straipsnius. Ginčijama priemoka netenkina Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, susijusioje su šia sąvoka, nustatytų kriterijų. Ši priemoka skiriasi nuo bylose, kuriose buvo suformuota ši jurisprudencija, nagrinėtų mokesčių.

125 Trečia, Vokietijos Federacinė Respublika tvirtina, kad SESV 107 straipsnio 1 dalies aiškinimas, pagal kurį reikia preziumuoti, jog bet koks mokestis yra valstybės kilmės, neatsižvelgiant į šia nuostata siekiamus tikslus, yra teisiškai klaidingas. Toks aiškinimas lemia Sutartyse nenumatytą pasekmę, t. y. kad bet koks rinkos kainų reguliavimas lemia valstybinių išteklių naudojimą, todėl apie jį turi būti pranešta pagal SESV 108 straipsnį. Toks reguliavimas patenka į laisvo prekių judėjimo, o ne į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį.

126 Ketvirta, AZ teigia, kad skundžiamo sprendimo 101, 104 ir 110 punktuose Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, jog valstybės nustatytas išteklių panaudojimas šiuo atveju rodo valstybės kontrolės buvimą.

127 Komisija teigia, kad AZ antrojo pagrindo pirma dalis yra iš dalies nepriimtina ir iš dalies nepagrįsta. Ji mano, kad Vokietijos Federacinės Respublikos nurodyto vienintelio pagrindo pirma dalis yra nereikšminga.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

128 AZ ir Vokietijos Federacinė Respublika iš esmės kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad jis taikė klaidingą teisinį kriterijų nustatydamas, ar dėl ginčijamos priemokos gautos sumos yra suteiktos iš „valstybinių išteklių“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

129 Pagal suformuotą jurisprudenciją, norint priemonę kvalifikuoti kaip „valstybės pagalbą“, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, turi būti tenkinamos keturios sąlygos, t. y. turi būti valstybės intervencija arba panaudoti „valstybiniai ištekliai“, ši intervencija turi galėti daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, minėta intervencija turi suteikti atrankųjį pranašumą jos gavėjui ir šia intervencija turi būti iškraipoma ar gali būti iškraipyta konkurencija (2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *DOBELES HES*, C-702/20 ir C-17/21, EU:C:2023:1, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

130 Kiek tai susiję su pirmąja iš šių sąlygų, iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad priemonė gali būti laikoma valstybės arba „iš valstybinių išteklių“ suteikta pagalba, jei, pirma, ji suteikta tiesiogiai ar netiesiogiai iš šių išteklių ir, antra, priskirtina valstybei narei (2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *DOBELES HES*, C-702/20 ir C-17/21, EU:C:2023:1, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

131 Konkrečiai kalbant apie sąlygą, kad nauda turi būti suteikta „iš valstybinių išteklių“, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje suformulavo du kriterijus, leidžiančius nustatyti, kad lėšos, iš kurių pagal nacionalinės teisės aktus suteikiama mokesčių lengvata, yra „valstybiniai ištekliai“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *DOBELES HES*, C-702/20 ir C-17/21, EU:C:2023:1, 34, 38, 39 ir 42 punktus).

132 Taigi, pirma, lėšos, gautos iš mokesčių ar kitų pagal nacionalinės teisės aktus privalomų rinkliavų ir administruojamos bei skirstomos pagal šiuos teisės aktus, yra „valstybiniai ištekliai“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį (2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *DOBELES HES*, C-702/20 ir C-17/21, EU:C:2023:1, 38 punktas).

133 Antra, to, kad valstybė atlieka nuolatinę lėšų kontrolę, taigi jomis disponuoja kompetentingos nacionalinės institucijos, pakanka, kad jos būtų laikomos „valstybiniais ištekliais“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą (2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *DOBELES HES*, C-702/20 ir C-17/21, EU:C:2023:1, 39 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

134 Šio sprendimo 132 ir 133 punktuose nurodyti kriterijai yra alternatyvūs ir leidžia nustatyti, ar priemonė yra suteikta panaudojant „valstybinius išteklius“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 2023 m. sausio 12 d. Sprendimo DOBELES HES, C-702/20 ir C-17/21, EU:C:2023:1, 42 punktą), kaip per teismo posėdį pripažino AZ ir Vokietijos Federacinė Respublika, atsakydamos į Teisingumo Teismo klausimą dėl 2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *DOBELES HES* (C-702/20 ir C-17/21, EU:C:2023:1) apimties.

135 Vadinasi, pirma, Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamo sprendimo 64–66 ir 77 punktuose nusprendė, kad valstybinis išteklių pobūdis, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, gali būti nustatytas pagal dvi alternatyvias sąlygas, iš kurių viena susijusi su vartotojams ar galutiniams klientams tenkančiu privalomu mokesčiu, o kita – su valstybės vykdoma sistemos administravimo, visų pirma lėšų ar šių lėšų valdytojų kontrole. Atsižvelgiant į AZ ir Vokietijos Federacinės Respublikos per teismo posėdį pateiktus atsakymus, reikia atmesti visus argumentus, kuriais ginčijamas šis vertinimas.

136 Antra, priešingai, nei teigia Vokietijos Federacinė Respublika, Bendrojo Teismo negalima kaltinti tuo, kad jis skundžiamo sprendimo 99–112 punktuose manė esant tikslinga nagrinėti, ar yra vykdoma iš ginčijamos priemokos gautų lėšų ar tinklo operatorių valstybės kontrolė, prieš tai to sprendimo 98 punkte konstatavęs, kad egzistuoja parafiskalinis mokestis arba privalomas mokestis, susijęs su valstybinių išteklių naudojimu.

137 Tiesa, Bendrasis Teismas galėjo atsisakyti šio valstybės kontrolės buvimo nagrinėjimo, atsižvelgdamas į alternatyvų dviejų jo nagrinėtų kriterijų pobūdį. Vis dėlto niekas nedraudžia Bendrajam Teismui, be kita ko, dėl tinkamo teisingumo vykdymo, tęsti motyvavimo pertekliniais argumentais, kaip antai nagrinėjamu atveju susijusiais su valstybės kontrolės buvimu, taip, kaip Teisingumo Teismas tai padarė 2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *DOBELES HES* (C-702/20 ir C-17/21, EU:C:2023:1) 41 punkte.

138 Trečia, tiek, kiek Vokietijos Federacinė Respublika teigia, kad prezumpcija, jog bet kokio mokesčio šaltinis yra valstybė, prieštarauja SESV 107 straipsnio 1 dalies tikslams, jos argumentai grindžiami klaidinga prielaida ir klaidingu skundžiamo sprendimo aiškinimu.

139 Viena vertus, kaip matyti iš šio sprendimo 132 punkto, „valstybiniais ištekliais“, kaip jie suprantami pagal šią nuostatą, gali būti laikomos ne iš bet kokių mokesčių gaunamos lėšos, o tik tos, kurios gaunamos iš nacionalinės teisės aktuose numatyto privalomo mokesčio ir kurios valdomos ir skirstomos pagal šiuos teisės aktus. Kita vertus, kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 77 ir 78 punktų, Bendrasis Teismas konkrečiai siekė patikrinti, ar ginčijama priemoka buvo nustatyta valstybės ir ar vykdant teisės aktuose nustatytą pareigą ji visa perkeliama galutiniams šios priemokos mokėtojams.

140 Ketvirta, kiek tai susiję su AZ ir Vokietijos Federacinės Respublikos pateiktais argumentais dėl SESV 30 ir 110 straipsnių, reikia konstatuoti, kad skundžiamo sprendimo 86 punkte nurodytame pertekliniame motyve, kuris pradedamas dalelyte „beje“, Bendrasis Teismas atsižvelgė į jurisprudenciją, susijusią su šiomis nuostatomis. Tuo remdamasis jis padarė išvadą, kad nesvarbu, kas turi prievolę mokėti mokestį, jei tas mokestis susijęs su nagrinėjamu produktu arba su šiam produktui būtina veikla. Jis pridūrė, kad lemiamas veiksnys yra tai, kad mokestį renkantiems subjektams valstybė yra suteikusi įgaliojimus administruoti valstybinius išteklius, o ne tik įpareigojusi juos pirkti iš nuosavų finansinių išteklių.

141 Kadangi šiame punkte nurodytas perteklinis motyvas, jį kritikuojantys argumentai yra nereikšmingi.

142 Bet kuriuo atveju reikia konstatuoti, kad Bendrasis Teismas rėmėsi jurisprudencija, susijusia su SESV 30 ir 110 straipsniais, ne tam, kad įvertintų ginčijamą priemoką pagal šias nuostatas, o tam, kad patvirtintų savo atliktą šios priemokos analizę pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Taigi Bendrojo Teismo negalima kaltinti tuo, kad jis supainiojo skirtingas teisines sistemas, įtvirtintas atitinkamai pirmose dviejose SESV nuostatose ir trečioje nuostatoje.

143 Penkta, dėl AZ argumento, kad mokestis iš esmės yra taikomas tik tuo atveju, jei mokesčio mokėtojas yra galutinis vartotojas, reikia konstatuoti, kad šis argumentas konkrečiai susijęs su privalomo mokesčio buvimo vertinimu. Kadangi šis buvimas yra AZ antrojo pagrindo antros dalies dalykas, šis argumentas bus nagrinėjamas analizuojant tą dalį.

144 Šešta, dėl AZ argumentų, kuriais siekiama užginčyti skundžiamo sprendimo 101, 104 ir 110 punktus, reikia pažymėti, kad šie punktai, kaip ir tie argumentai, susiję su Bendrojo Teismo atliktu valstybės kontrolės vertinimu. Kadangi ši kontrolė yra AZ antrojo pagrindo trečios dalies dalykas, darytina nuoroda į toliau pateiktą šios dalies analizę.

145 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad atsižvelgiant į tai, kas nurodyta šio sprendimo 143 ir 144 punktuose, AZ antrojo pagrindo pirmą dalį ir Vokietijos Federacinės Respublikos vienintelio pagrindo pirmą dalį reikia atmesti kaip iš dalies nereikšmingas ir iš dalies nepagrįstas.

Dėl privalomo mokesčio buvimo

– *Šalių argumentai*

146 AZ antrojo pagrindo antroje dalyje ir Vokietijos Federacinės Respublikos vienintelio pagrindo antroje dalyje iš esmės teigiama, kad skundžiamo sprendimo 68 ir 75–115 punktuose Bendrasis Teismas klaidingai taikė SESV 107 straipsnio 1 dalį, kai ginčijamą priemoką kvalifikavo kaip parafiskalinį arba kaip privalomą mokestį.

147 Pirma, AZ tvirtina, kad Bendrasis Teismas pažeidė nacionalinę teisę, kai klaidingai konstatavo, kad tinklo operatoriai turi pareigą rinkti ginčijamą priemoką. Tai darydamas Bendrasis Teismas klaidingai rėmėsi tik 2011 m. *BNetzA* sprendimu. Vis dėlto Vokietijos teismai šį sprendimą pripažino ne tik neteisėtu, bet ir nuo pat pradžių negaliojančiu, todėl, priešingai, nei Bendrasis Teismas nusprendė skundžiamo sprendimo 76 punkte, minėtas sprendimas negalėjo sukelti pasekmių. Šiuo aspektu Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, kad atsakyme į Bendrojo Teismo klausimus išdėstytas AZ argumentas yra pateiktas pavėluotai. AZ teigimu, ginčijamos priemokos mechanizmo veikimą reikia vertinti atsižvelgiant į 2013 m. *StromNEV* nutarimą, kuris

taikomas atgaline data nuo 2012 m. sausio 1 d., panaikinus 2011 m. *StromNEV* nutarimo 19 straipsnio 2 dalies septintą sakinį. Šiuose nutarimuose tinklo operatoriams nebuvo numatyta pareiga rinkti ginčijamą priemoką, o *BNetzA* nebuvo įgaliota šiems operatoriams nustatyti tokios pareigos. Be to, 2015 m. spalio 6 d. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) sprendime, kuriuo Bendrasis Teismas rėmėsi skundžiamo sprendimo 85 punkte, tokia pareiga nenustatyta.

148 Antra, AZ teigia, kad nacionalinėje teisėje nei tinklo naudotojams, kuriuos Bendrasis Teismas klaidingai vadino „galutiniais vartotojais“, nei galutiniams vartotojams kaip tokiems nenumatyta jokios pareigos mokėti ginčijamą priemoką. Net darant prielaidą, kad 2011 m. *BNetzA* sprendimu tinklo operatoriams buvo nustatyta pareiga rinkti šią priemoką, tokios pareigos, priešingai, nei Bendrasis Teismas nusprendė skundžiamo sprendimo 85, 88 ir 90 punktuose, nepakanka, kad tinklo naudotojai būtų simetriškai įpareigoti mokėti priemoką. Mokėjimo pareiga galėjo būti numatyta tik sutartyje, dėl kurios deramasi kiekvienu konkrečiu atveju, nes dėl 2012 ir 2013 m. nebuvo jokio teisinio reikalavimo, susijusio su sutartinės prievolės ginčijamą priemoką perkelti tinklo naudotojams priėmimu ar turiniu. AZ mano, kad iš tikrųjų būtent kiekvienas elektros energijos tiekėjas, kaip tinklo naudotojas, turėjo nuspręsti perkelti ginčijamą priemoką galutiniams vartotojams, o Bendrasis Teismas to nenagrinėjo. Net jeigu visi tiekėjai būtų sistemingai nusprendę perkelti šią priemoką galutiniams vartotojams, to nebūtų pakakę tam, kad būtų galima konstatuoti teisinės pareigos egzistavimą.

149 Trečia, AZ mano, kad, priešingai, nei Bendrasis Teismas nurodė skundžiamo sprendimo 91–96 punktuose, tinklo operatoriams nebuvo kompensuotos visos dėl ginčijamo atleidimo nuo mokesčių prarastos pajamos ir patirtos išlaidos. Konkrečiai kalbant, tuo atveju, kai bazinės apkrovos vartotojas, kuris pasinaudojo šiuo atleidimu, nors sąlygos nebuvo įvykdytos, tapo nemokus, tiek pagal 2011 m. *BNetzA* sprendimą, tiek pagal taikytinus teisės aktus nebuvo galima gauti kompensacijos už prarastą tinklo operatoriaus skolinį reikalavimą tokio vartotojo atžvilgiu. Be to, Bendrasis Teismas iškraipė nacionalinį teisinį kontekstą, kai to sprendimo 96 punkte atmetė AZ argumentą, susijusį su tuo, kad dėl ginčijamo atleidimo nuo mokesčių uždaro skirstomojo tinklo operatoriai neteko pajamų.

150 Vokietijos Federacinė Respublika taip pat teigia, kad, viena vertus, be kita ko, skundžiamo sprendimo 78, 83, 84 ir 86 punktuose, Bendrasis Teismas klaidingai konstatavo, jog elektros energijos tiekėjo ir galutinio vartotojo santykiai nėra lemiami konstatuojant, kad egzistuoja privalomas mokestis, remdamasis klaidingu motyvu, kad ginčijama priemoka buvo renkama ne už elektros energijos suvartojimą, o už naudojimąsi tinklu. Kita vertus, to sprendimo 85 ir 87–90 punktuose Bendrasis Teismas klaidingai, nepateikdamas jokių motyvų, rėmėsi pareiga rinkti mokestį ir iš to padarė klaidingą išvadą dėl pareigos mokėti ginčijamą priemoką pagal nacionalinę teisę. Nesant teisinės pareigos mokėti šią priemoką, ji gali būti renkama tik pagal civilinės teisės normas. Bendrojo Teismo motyvai, kuriais grindžiama ši išvada, ir ši dedukcija prieštarauja Teisingumo Teismo jurisprudencijai.

151 Komisija teigia, kad AZ argumentai, nelygu atvejis, yra nepriimtini, nereikšmingi ar nepagrįsti. Ji mano, kad Vokietijos Federacinės Respublikos pateikti argumentai grindžiami klaidingu skundžiamo sprendimo ir Teisingumo Teismo jurisprudencijos aiškinimu ir bet kuriuo atveju yra nereikšmingi.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

152 Kaip matyti iš šio sprendimo 132 punkte nurodytos jurisprudencijos, lėšos, gaunamos iš mokesčių ar kitų pagal nacionalinės teisės aktus privalomų rinkliavų, ir administruojamos bei skirstomos pagal šiuos teisės aktus, yra „valstybiniai ištekliai“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

153 Nagrinėjamu atveju skundžiamo sprendimo 78–97 punktuose įvertinęs ginčijamą priemoką Bendrasis Teismas to sprendimo 98 punkte padarė išvadą, kad ši priemoka reiškia valstybinių išteklių naudojimą. Grįsdamas šią išvadą jis pažymėjo, kad 2011 m. *BNetzA* sprendime skirstomojo tinklo operatoriams buvo nustatyta pareiga rinkti ginčijamą priemoką iš tinklo naudotojų ir atitinkamas pajamas pervesti perdavimo tinklo operatoriams. Jis taip pat konstatavo, kad šios priemokos mechanizmas užtikrino, kad tinklo operatoriams būtų visiškai kompensuoti dėl ginčijamo atleidimo nuo mokesčių patirti nuostoliai, nes šios priemokos dydis buvo pritaikytas prie dėl šio atleidimo reikalingų išteklių kiekio. Jis pabrėžė, kad šis dydis buvo nustatomas pagal 2011 m. *BNetzA* sprendime nustatytą metodą, patikslinant, kad dėl 2012 m. tame sprendime buvo apibrėžtas pradinis tos priemokos dydis.

154 AZ ir Vokietijos Federacinė Respublika ginčija šiuos vertinimus, pateikdamos tris argumentų grupes.

155 Pirma, AZ kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis pareigą rinkti ginčijamą priemoką kildino iš 2011 m. *BNetzA* sprendimo, nors Vokietijos teismai šį sprendimą pripažino negaliojančiu ir pagal teisės aktus *BNetzA* negalėjo nustatyti tokios pareigos.

156 Šiuo aspektu, pirma, skundžiamo sprendimo 76 ir 90 punktuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad argumentai dėl 2011 m. *BNetzA* sprendimo poveikio nebuvimo jam pateikti pavėluotai.

157 Šioje išvadoje nėra jokios teisės klaidos.

158 Neginčytina, kad Bendrajame Teisme AZ šiuos argumentus pateikė tik atsakydama į Bendrojo Teismo pateiktus klausimus. Be to, šie argumentai negali būti laikomi pirmojoje instancijoje pareikštame ieškinyje nurodyto pirmojo pagrindo, susijusio su „valstybės pagalbos“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, nebuvimu, išplėtojimu, nes šiuo pagrindu ne buvo kvestionuojamas 2011 m. *BNetzA* sprendimo sukeltas poveikis, o kritikuoti vertinimai, kuriuos Komisija padarė remdamasi tuo sprendimu. Todėl pripažindamas tuos argumentus nepriimtinais dėl to, kad jie pateikti pavėluotai, Bendrasis Teismas teisingai taikė Procedūros reglamento 84 straipsnio 1 dalies nuostatas.

159 Antra, bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad šio sprendimo 155 punkte nurodytiems argumentams negalima pritarti.

160 Kaip Bendrasis Teismas iš esmės teisingai nusprendė skundžiamo sprendimo 76 ir 90 punktuose, nei galimas pagalbos schemos neteisėtumas pagal nacionalinę teisę, nei jos panaikinimas nepašalina jos „valstybės pagalbos“ pobūdžio, nes, nepaisant tokio neteisėtumo ar panaikinimo, tokia schema sukėlė praktinių pasekmių (šiuo klausimu žr. 2005 m. kovo 3 d. Sprendimo *Heiser*, C-172/03, EU:C:2005:130, 38 punktą ir 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Komisija / Aer Lingus ir Ryanair Designated Activity*, C-164/15 P ir C-165/15 P, EU:C:2016:990, 69 punktą). Be to, kaip Bendrasis Teismas taip pat teisingai pažymėjo šio sprendimo 76 punkte, valstybės pagalbos taisyklių veiksmingumas būtų labai susilpnintas, jeigu jų būtų galima netaikyti vien dėl to, kad

pagalbos priemonė, kuri praktiškai buvo taikoma, vėliau buvo pripažinta negaliojančia *ab initio*. Taigi šiuo atžvilgiu neturi reikšmės tai, kad galimas pagalbos schemos panaikinimas yra retroaktyvus, nes tam tikrą laikotarpį schema buvo taikoma praktiškai (pagal analogiją žr. 2012 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-286/12, EU:C:2012:687, 44 ir 45 punktus).

161 Dėl 2015 m. spalio 6 d. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) sprendimo, nurodyto skundžiamo sprendimo 85 punkte, reikia pabrėžti, kad Bendrasis Teismas tik pažymėjo, jog šis Vokietijos teismas nusprendė, kad ginčijama priemoka yra mokestis, iš kurio turi būti padengiami tinklo operatorių patirti nuostoliai. Vadinasi, kiek AZ kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad remdamasis tuo sprendimu jis padarė klaidingą išvadą dėl pareigos rinkti ginčijamą priemoką egzistavimo, jos argumentas grindžiamas klaidingu skundžiamo sprendimo aiškinimu.

162 Antra, AZ ir Vokietijos Federacinė Respublika teigia, kad Bendrasis Teismas klaidingai konstatavo, jog egzistuoja galutiniams vartotojams, kurie buvo klaidingai apibrėžti kaip apimantys ir tinklo naudotojus, tenkanti pareiga mokėti ginčijamą priemoką.

163 Pirma, kiek tai susiję su galutinių ginčijamos priemokos mokėtojų nustatymu, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 83 punkte nusprendė, kad ši priemoka susijusi tik su tinklo operatorių ir tinklo naudotojų santykiais, nes ji renkama už naudojimąsi tinklu, o ne už suvartotą elektros energiją. Tuo remdamasis to sprendimo 84 punkte jis padarė išvadą, kad klausimas, ar elektros energijos tiekėjai savo ruožtu privalėjo perkelti tą priemoką galutiniams elektros energijos vartotojams, neturi reikšmės. Anot jo, galutiniai priemokos mokėtojai buvo tinklo naudotojai, t. y. patys tiekėjai ir galutiniai vartotojai, tiesiogiai prijungti prie tinklo, o ne kiti galutiniai vartotojai.

164 Šiuo aspektu argumentas, jog ginčijama priemoka renkama už naudojimąsi tinklu, ir argumentas, kad tinklo naudotojai turi būti laikomi galutiniais vartotojais, turi būti vertinami atsižvelgiant į faktines aplinkybes. Remiantis šio sprendimo 111 punkte priminta jurisprudencija, Teisingumo Teismas neturi tikrinti tokio vertinimo, jeigu nesiremiama iškraipymu.

165 Antra, kiek tai susiję su tinklo naudotojų mokėjimo pareigos egzistavimu, iš skundžiamo sprendimo 85 ir 87–89 punktų matyti, kad Bendrasis Teismas pritarė Komisijos išvadoms, pagal kurias 2011 m. *BNetzA* sprendime skirstomojo tinklo operatoriams buvo nustatyta pareiga rinkti ir perkelti ginčijamą priemoką, ir kad tame sprendime numatyta iš šios priemokos gautas pajamas kas mėnesį pervesti įvairiems perdavimo tinklo operatoriams. Tuo remdamasis jis padarė išvadą, kad ginčijama priemoka, kurią administracinė institucija nustatė norminiu aktu, buvo privaloma tinklo naudotojams.

166 Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, kurioje patikslintas šio sprendimo 132 ir 152 punktuose primintas kriterijus, sumos, gautos dėl kainos priedo, kurį valstybė nustatė elektros energijos pirkėjams, prilygsta mokesčiui, kuriuo apmokestinama elektros energija, ir jos yra „valstybiniai ištekliai“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Kad būtų taip kvalifikuojamos, lėšos turi būti gautos iš atitinkamos valstybės narės teisės aktuose nustatytų privalomų įmokų ir būti administruojamos bei skirstomos pagal šiuos teisės aktus, neatsižvelgiant į tai, ar pagal nacionalinę teisę finansavimo mechanizmas siaurąja prasme priskirtinas prie fiskalinių rinkliavų kategorijos. Kita vertus, nepakanka, kad tinklo operatoriai į elektros energijos pardavimo savo galutiniams vartotojams kainą įtraukia papildomas išlaidas, atsiradusias dėl jų pareigos pirkti iš tam tikrų energijos šaltinių pagamintą elektros energiją teisės

aktuose nustatytais tarifais, jei šį kompensavimą lemia ne teisinė prievolė, o tik praktika. Tokiu atveju mokestis negalėtų būti laikomas privalomu (šiuo klausimu žr. 2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *DOBELES HES*, C-702/20 ir C-17/21, EU:C:2023:1, 34–37 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

167 Nagrinėjamu atveju iš Bendrojo Teismo konstatuotų faktinių aplinkybių, kurių Teisingumo Teismas neturi tikrinti, matyti, kad 2011 m. *BNetzA* sprendime skirstomojo tinklo operatoriams buvo nustatyta pareiga rinkti ginčijamą priemoką iš tinklo naudotojų. Atsižvelgiant į skundžiamo sprendimo 12, 68 ir 94 punktuose Bendrojo Teismo konstatuotas faktines aplinkybes, taip pat neginčytina, kad Teisingumo Teismas neturi tikrinti, ar tame sprendime buvo numatytas metodas, pagal kurį ginčijamos priemokos dydį dėl kiekvienų metų turėjo nustatyti perdavimo tinklo operatoriai.

168 Turint omenyje šio sprendimo 166 punkte primintą jurisprudenciją, reikia konstatuoti, kad sumos, gautos iš privalomo mokesčio, kuris, kaip antai ginčijama priemoka, nustatytas norminiu aktu, kuriame nurodyti subjektai, net jeigu jie yra privatūs, atsakingi už šio mokesčio surinkimą iš mokėtojų, taip pat nustatytų šiame akte, ir kuriame apibrėžtas šio mokesčio dydžio nustatymo ir jo metinio tikslinimo metodas, yra „valstybiniai ištekliai“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Konkrečiai kalbant, kadangi šio mokesčio šaltinis yra norminis aktas, kuriuo tinklo operatoriai įpareigojami jį rinkti, negalima tvirtinti, kad šis mokestis yra tik praktikos rezultatas.

169 Šiuo aspektu nesvarbu, kad norminiame akte numatyta tik tinklo operatorių pareiga rinkti ginčijamą priemoką, aiškiai nenurodant tinklo naudotojų pareigos ją mokėti. Teisinės prievolės rinkti minėtą priemoką veiksmingumas neišvengiamai reiškia simetrišką šio mokesčio mokėtojų pareigą jį mokėti.

170 Trečia, kiek tai susiję su išlaidų, patirtų dėl ginčijamo atleidimo nuo mokesčių, kompensavimu, pirma, Bendrasis Teismas, remdamasis 2011 m. *BNetzA* sprendimu, skundžiamo sprendimo 91, 92 ir 95 punktuose pritarė ginčijamame sprendime Komisijos padarytai išvadai, kad ginčijamos priemokos mechanizmas užtikrino visišką tinklo operatorių nuostolių, kurių jie patyrė dėl ginčijamo atleidimo nuo mokesčių, kompensavimą, nes šios priemokos dydis buvo pritaikytas prie išteklių, kurių reikalauja šis atleidimas, dydžio.

171 Remiantis šio sprendimo 111 punkte priminta jurisprudencija, vertinimas, kad 2011 m. *BNetzA* sprendime numatytas ginčijamos priemokos dydžio nustatymo metodas turėjo leisti padengti visas su ginčijamu atleidimu nuo mokesčių susijusias išlaidas, yra Bendrojo Teismo atliktas faktinių aplinkybių vertinimas, kurio Teisingumo Teismas apeliaciniame procese neturi tikrinti, jeigu nesiremiama iškraipymu.

172 Antra, kalbėdamas apie prarastas pajamas dėl nemokumo, kurį ekonominiu požiūriu patiria skirstomojo tinklo operatoriai, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 95 punkte konstatavo, kad toks praradimas nėra pajamų netekimas, kaip tai suprantama pagal nagrinėjamą sistemą, ir jį galima pateisinti tuo, kad tinklo operatorių ir galutinių ginčijamos priemokos mokėtojų santykiai yra reglamentuojami privatinės teisės.

173 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad lėšos, kurios surenkamos iš valstybės teisės aktuose nustatytų privalomų įnašų ir administruojamos bei skirstomos remiantis šių teisės aktų nuostatomis, gali būti laikomos „valstybiniais ištekliais“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, net jeigu jas administruoja nuo viešosios valdžios institucijų atskiri

subjektai (2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Association Vent De Colère! ir kt.*, C-262/12, EU:C:2013:851, 25 punktas ir 2019 m. gegužės 15 d. Sprendimo *Achema ir kt.*, C-706/17, EU:C:2019:407, 54 punktas).

174 Todėl, jeigu tokiems subjektams, kaip tinklo operatoriai, taikoma pareiga rinkti atitinkamus mokesčius, aplinkybė, kad šių operatorių ir galutinių ginčijamos priemokos mokėtojų santykiai yra reglamentuojami privatinės teisės, neužkerta kelio iš šios priemokos gaunamas lėšas laikyti valstybiniais ištekliais. Tas pats pasakytina apie aplinkybę, kad nemokumo atveju pajamas, įskaitant ginčijamos priemokos nesumokėjimą, praranda minėti operatoriai.

175 Šiuo aspektu tiesa, kad, kaip teigia AZ, Bendrajame Teisme jos argumentai buvo pateikti ne dėl skolinių reikalavimų, kylančių dėl to, kad nebuvo sumokėta ginčijama priemoka, bet dėl skolinių reikalavimų, susijusių su tuo, kad tinklo mokesčių nesumokėjo naudotojas, kuriam tam tikrais metais buvo neteisėtai taikomas ginčijamas atleidimas nuo mokesčių ir kuris neturėjo galimybės *a posteriori* sumokėti mokėtino tinklo mokesčio. Vis dėlto, kaip teigia Komisija, tokie skoliniai reikalavimai iš esmės priskiriami prie komercinių skolinių reikalavimų, kylančių iš privatinės teisės santykių, kaip antai skolinių reikalavimų, atsiradusių nesumokėjus ginčijamos priemokos. Taigi AZ argumentai bet kuriuo atveju turėjo būti atmesti dėl šio sprendimo 173 ir 174 punktuose nurodytų priežasčių, todėl ši Bendrojo Teismo klaida yra nereikšminga.

176 Trečia, dėl uždarų skirstomųjų tinklų Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 96 punkte nusprendė, kad uždaro skirstomojo tinklo operatoriai nėra „tinklo operatoriai“, kaip jie suprantami pagal Bendros šilumos ir elektros energijos gamybos įstatymą, ir kad jiems, kaip ir galutiniams elektros energijos vartotojams, yra taikoma ginčijama priemoka.

177 Reikia konstatuoti, kad AZ iš esmės neginčija nė vieno iš šių motyvų, ir neįrodinėdama, kad Bendrasis Teismas iškraipė faktines aplinkybes ir nacionalinę teisę, tik teigia, jog uždaro skirstomojo tinklo operatoriai dėl ginčijamo atleidimo nuo mokesčių neteko pajamų. Taigi tokie argumentai apeliaciniame procese turi būti atmesti kaip nepriimtini.

178 Ketvirta, tiek, kiek AZ pirmojo pagrindo trečioje dalyje teigia, kad šiuo etapu reikia nagrinėti, ar Bendrasis Teismas atsižvelgė į jos argumentą dėl su ginčijamu atleidimu nuo mokesčių susijusių „kitų išlaidų“ nekompensavimo, ar ne, pakanka pažymėti, kad pirmojoje instancijoje pareikštame ieškinyje ji tokio argumento nepateikė. Todėl Bendrojo Teismo negalima kaltinti tuo, kad tinkamai į jį neatsižvelgė.

179 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, AZ antrojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti kaip iš dalies nepriimtiną, iš dalies nereikšmingą ir iš dalies nepagrįstą. Vokietijos Federacinės Respublikos nurodyto vienintelio pagrindo antrą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl valstybės vykdomos kontrolės

– *Šalių argumentai*

180 AZ antrojo pagrindo trečioje dalyje ir Vokietijos Federacinės Respublikos vienintelio pagrindo trečioje dalyje Bendrasis Teismas iš esmės kaltinamas tuo, kad padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad yra vykdoma iš ginčijamos priemokos gautų lėšų valstybės kontrolė.

181 Komisija teigia, kad AZ argumentai, nelygu atvejis, yra nepriimtini, nereikšmingi ar nepagrįsti. Ji mano, kad Vokietijos Federacinės Respublikos nurodyto vienintelio pagrindo trečia dalis yra nepagrįsta ir bet kuriuo atveju nereikšminga.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

182 Kaip matyti iš šio sprendimo 131–134 punktuose nurodytos jurisprudencijos, mokesčių ar kitų pagal nacionalinės teisės aktus privalomų rinkliavų, kurios administruojamos ir skirstomos pagal šiuos teisės aktus, egzistavimas ir valstybės vykdoma atitinkamų sumų kontrolė yra du alternatyvūs kriterijai, leidžiantys nustatyti „valstybinius išteklius“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

183 Nagrinėjamu atveju skundžiamo sprendimo 98 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad ginčijama priemoka yra parafiskalinis mokestis arba privalomas mokestis, susijęs su „valstybinių išteklių“ naudojimu, kaip tai suprantama pagal šią jurisprudenciją. Kaip matyti iš šio sprendimo 152–179 punktų AZ ir Vokietijos Federacinė Respublika neįrodė, kad šioje Bendrojo Teismo išvadoje padaryta teisės klaida.

184 Vien šios išvados pakanka, kad būtų galima konstatuoti, jog nagrinėjama priemonė buvo suteikta iš „valstybinių išteklių“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, nesant reikalo nagrinėti, ar valstybė vykdė atitinkamų sumų kontrolę.

185 Todėl AZ antrojo pagrindo trečia dalis ir Vokietijos Federacinės Respublikos vienintelio pagrindo trečia dalis yra nereikšmingos.

186 Iš visų šių motyvų, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šio sprendimo 145 punkte, matyti, kad reikia atmesti visas apeliacinio skundo byloje C-792/21 P antrojo pagrindo pirmas tris dalis ir visą vienintelį apeliacinio skundo byloje C-793/21 P pagrindą.

Dėl byloje C-792/21 P pateikto antrojo pagrindo ketvirtos dalies

Šalių argumentai

187 AZ teigia, kad skundžiamo sprendimo 8 ir 128–131 punktuose Bendrasis Teismas padarė teisės klaidų, kai nustatė referencinį pagrindą, kurį Komisija pasirinko ginčijamos priemonės atrankiajam pobūdžiui analizuoti.

188 Pirma, Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, kad Komisija rėmėsi ne tik specialiu tinklo mokesčiu, numatytu 2011 m. *StromNEV* nutarimo 19 straipsnio 2 dalyje. Jis turėjo konstatuoti, kad Komisija privalėjo išnagrinėti visus specialius tinklo mokesčius, įskaitant tuos, kurie nurodyti 2011 m. *StromNEV* nutarimo 19 straipsnio 1 ir 3 dalyse, tačiau to nepadarė.

189 Antra, Bendrasis Teismas klaidingai aiškino nacionalinę teisę, kai padarė klaidingą išvadą, kad siekiant apibrėžti šį referencinį pagrindą tinklo mokesčiai yra panašūs. Priešingai, nei jis manė, anticiklinių vartotojų mokestis nėra skaičiuojamas pagal fizinio kelio metodą.

190 Komisijos teigimu, ši dalis yra iš dalies nepriimtina ir visiškai nepagrįsta.

Teisingumo Teismo vertinimas

191 Remiantis suformuota jurisprudencija, iš SESV 256 straipsnio, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmos pastraipos ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 169 straipsnio 2 dalies matyti, kad apeliaciniame skunde turi būti tiksliai nurodytos skundžiamos sprendimo, kurį prašoma panaikinti, dalys ir teisiniai argumentai, konkrečiai pagrindžiantys šį prašymą. Šio reikalavimo netenkina apeliacinis skundas, kuriame apsiribojama Bendrajame Teisme jau pateiktų ieškinio pagrindų ir argumentų pakartojimu ir kuriame netgi nėra argumentų, kuriais konkrečiai siekiama identifikuoti skundžiamame sprendime esančią teisės klaidą. Iš tiesų toks apeliacinis skundas yra vien prašymas peržiūrėti Bendrajame Teisme pateiktą ieškinį, o tai nepriskiriama prie Teisingumo Teismo jurisdikcijos (2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 91 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

192 Pateikdama pirmąjį argumentą, kuriuo grindžiama ši antrojo pagrindo dalis, AZ iš esmės tik pakartoja Bendrajame Teisme pateiktą prieštaravimą, tačiau nenurodo konkrečių priežasčių, dėl kurių šis teismas skundžiamo sprendimo 128–131 punktuose padarė teisės klaidą. Taigi šis argumentas yra nepriimtinas.

193 Kiek tai susiję su šiai AZ antrojo pagrindo daliai pagrįsti pateiktu antru argumentu, tiesa, kad, kaip pažymėta šio sprendimo 114 punkte, skundžiamo sprendimo 8 punktas yra netikslus. Vis dėlto skundžiamo sprendimo 128–131 punktuose išdėstyti motyvai neleidžia daryti išvados, kad šis netikslumas turėjo įtakos referencinį pagrindą apibrėžiančių tinklo mokesčių panašumo vertinimui. Nors AZ tvirtina priešingai, ji to neįrodė. Taigi jos argumentas yra nepagrįstas.

194 Dėl visų šių motyvų apeliacinio skundo byloje C-792/21 P antrojo pagrindo ketvirtą dalį reikia atmesti kaip iš dalies nepriimtiną ir iš dalies nepagrįstą.

195 Todėl turi būti atmestas visas grindžiant šį apeliacinį skundą pateiktas antrasis pagrindas.

Dėl trečiojo pagrindo byloje C-792/21 P

Šalių argumentai

196 Apeliacinio skundo byloje C-792/21 P trečiajame pagrinde AZ nurodo nediskriminavimo principo pažeidimą, kurį Bendrasis Teismas padarė skundžiamo sprendimo 141 punkte. Bendrasis Teismas neatsižvelgė į skirtingą požiūrį, išplaukiantį iš nurodymo susigrąžinti pagalbą, palyginti su pereinamojo laikotarpio tvarkos taikymu. Bendrojo Teismo išvada, kad ši tvarka šiuo atveju nėra svarbi, motyvuojama darant nuorodą į to sprendimo 132 punktą. AZ nuomone, nesuprantama, kodėl Bendrasis Teismas teisinės situacijos, buvusios ginčijamo sprendimo priėmimo momentu, nenagrinėjo atsižvelgdamas į tą tvarką. Aplinkybė, kad apie šią tvarką nebuvo pranešta Komisijai, nėra įtikinamas pagrindas į ją neatsižvelgti. Jei Bendrasis Teismas tą tvarką būtų laikęs reikšminga ir būtų išnagrinėjęs AZ argumentus, būtų priėjęs prie kitokios išvados dėl diskriminacijos buvimo.

197 Komisija teigia, kad šis pagrindas yra ne tik nepriimtinas, bet ir nereikšmingas ir bet kuriuo atveju nepagrįstas.

Teisingumo Teismo vertinimas

198 Iš pradžių reikia konstatuoti, kad priešingai, nei teigia Komisija, šis pagrindas yra priimtinas. Šiame pagrinde AZ iš esmės kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis pažeidė nediskriminavimo principą, kai skundžiamo sprendimo 141 punkte, siejamame su jo 132 punktu, atmetė jos argumentus, susijusius su nurodymo susigrąžinti pagalbą diskriminaciniu pobūdžiu. Nors savo argumentuose AZ pakartoja kai kuriuos Bendrajame Teisme jau pateiktus argumentus, vis dėlto ji konkrečiai kritikuoja motyvus, dėl kurių Bendrasis Teismas nepripažino šių argumentų kaip reikšmingų.

199 Pirmiausia reikia pažymėti, kad Bendrasis Teismas minėtus AZ argumentus atmetė skundžiamo sprendimo 141 punkte, siejamame su jo 132 punktu. Šiuo atžvilgiu jis pažymėjo, kad bet kokia nuoroda į pereinamojo laikotarpio tvarką, kuri nebuvo ginčijamo sprendimo dalykas ir kuri netaikoma bazinės apkrovos vartotojams, kurie yra šio sprendimo dalykas, neturi reikšmės nagrinėjant ginčijamomis priemonėmis grindžiamos tvarkos teisėtumą. Be to, apie pereinamojo laikotarpio tvarką nebuvo pranešta Komisijai.

200 Šioje išvadoje nėra jokios teisės klaidos.

201 Pagal suformuotą jurisprudenciją neteisėtos pagalbos panaikinimas ją susigrąžinant yra logiška jos neteisėtumo konstatavimo pasekmė ir reiškia iki pagalbos suteikimo buvusios padėties atkūrimą (šiuo klausimu žr. 2005 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Unicredito Italiano*, C-148/04, EU:C:2005:774, 113 punktą ir 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Komisija / Aer Lingus ir Ryanair Designated Activity*, C-164/15 P ir C-165/15 P, EU:C:2016:990, 116 punktą). Taigi, kalbant apie neteisėtos pagalbos susigrąžinimą, priešingai, nei teigia AZ, reikia remtis ne teisės sistema, taikoma ginčijamo sprendimo priėmimo momentu, o sistema, taikoma prieš šios pagalbos suteikimą.

202 Šiuo aspektu AZ nurodyta jurisprudencija, pagal kurią sprendimo dėl valstybės pagalbos teisėtumą Sąjungos teismas turi vertinti atsižvelgdamas į informaciją, kurią Komisija turėjo priimdama sprendimą (1979 m. vasario 7 d. Sprendimo *Prancūzija / Komisija*, 15/76 ir 16/76, EU:C:1979:29, 7 punktas), neturi reikšmės. Ši jurisprudencija susijusi su kitu klausimu, nei keliamas šiame pagrinde, nes ji susijusi su tuo, į kokias faktines aplinkybes galima atsižvelgti nagrinėjant ginčijamo akto teisėtumą.

203 Be to, taip pat reikia pridurti, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją neteisėtos pagalbos gavėjų, kurie privalo ją grąžinti, padėtis akivaizdžiai nėra tokia pati kaip pagalbos negavusių asmenų, kurie neturi jos grąžinti, todėl tai nėra skirtingo požiūrio į panašias situacijas, pažeidžiant vienodo požiūrio principą, klausimas (žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Komisija / Aer Lingus ir Ryanair Designated Activity*, C-164/15 P ir C-165/15 P, EU:C:2016:990, 117 punktą).

204 Vadinasi, neatsižvelgiant į šioje byloje nereikšmingą klausimą, ar pati pereinamojo laikotarpio tvarka yra suderinama su Sąjungos teise, AZ apeliacinio skundo byloje C-792/21 P trečiąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

205 Taigi, kadangi visi pagrindai, nurodyti pagrindiniams apeliaciniams skundams bylose C-792/21 P ir C-793/21 P pagrįsti, buvo atmesti, šie apeliaciniai skundai turi būti atmesti visos apimties.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

206 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas, išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas. Pagal šio reglamento 138 straipsnio 1 ir 2 dalis, taikomas apeliacinėse bylose pagal jo 184 straipsnio 1 dalį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo, o jeigu byloje yra kelios pralaimėjusios šalys, Teisingumo Teismas sprendžia, kaip turi būti paskirstytos bylinėjimosi išlaidos.

207 Nagrinėjamu atveju AZ ir Vokietijos Federacinės Respublika pralaimėjo bylą dėl visų reikalavimų, susijusių su atitinkamai pagrindiniu apeliaciniu skundu byloje C-792/21 P ir pagrindiniu apeliaciniu skundu byloje C-793/21 P, o Komisija pralaimėjo bylą dėl visų savo reikalavimų, susijusių su priešpriešiniais apeliaciniais skundais šiose bylose.

208 Atsižvelgiant į šios bylos aplinkybes būtų teisinga nuspręsti, kad kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. **Atmesti pagrindinius apeliacinius skundus ir priešpriešinius apeliacinius skundus.**

2. **AZ, Vokietijos Federacinė Respublika ir Europos Komisija padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.